

88. Torstaina 11 päivänä kesäkuuta 1998

kello 23.20

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Toinen käsittely

1) Hallituksen esitys Suomen liittymisestä tarkastusten asteittaista lakkauttamista yhteisillä rajoilla koskeviin Schengenin sopimukseen tehdyn pöytäkirjan ja sopimuksen sekä yhteistyöstä henkilöiden tarkastusten lakkauttamiseksi yhteisillä rajoilla Islannin ja Norjan kanssa tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä sekä niihin liittyviksi laeiksi 3345

Hallituksen esitys 20/1998 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 7/1998 vp

2) Hallituksen esitys laiksi poliisin henkilökäsiteläistä annettun lain muuttamisesta 3346
Hallituksen esitys 22/1998 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 3/1998 vp

3) Hallituksen esitys Euroopan unionista tehdyn sopimuksen, Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten ja niihin liittyvien tiettyjen asiakirjojen muuttamisesta tehdyn Amsterdamin sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä
Hallituksen esitys 245/1997 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 8/1998 vp

Ensimmäinen käsittely

4) Hallituksen esitys työttömyysetuuk-
sien rahoitusta koskevan lainsäädännön
uudistamisesta 3347
Hallituksen esitys 64/1998 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö
11/1998 vp

5) Hallituksen esitys Euroopan sosiaali-
sen peruskirjan järjestökanteluja koskevan
lisäpöytäkirjan eräiden määräysten hyväk-
symisestä 3356

Hallituksen esitys 67/1998 vp
Työasiainvaliokunnan mietintö 4/1998 vp

6) Hallituksen esitys laiksi erään Jorois-
ten kunnassa sijaitsevan kiinteistön myy-
misestä Järvikylä Gods Aktiebolag -nimi-
selle yhtiölle 3357

Hallituksen esitys 61/1998 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 22/1998
vp

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies
Pesälä.

Nimenhuudon sijasta merkitään läsnä oleviksi
ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen täysis-
tuntoon.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Hallituksen esitys Suomen liittymisestä tarkas-
tusten asteittaista lakkauttamista yhteisillä rajoil-
la koskeviin Schengenin sopimukseen tehdyn pöy-
täkirjan ja sopimuksen sekä yhteistyöstä henkilöi-
den tarkastusten lakkauttamiseksi yhteisillä ra-
joilla Islannin ja Norjan kanssa tehdyn sopimuksen
eräiden määräysten hyväksymisestä sekä niihin
liittyviksi laeiksi

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 20/1998 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 7/1998 vp

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan
mietintö n:o 7. Ensin sallitaan asiasta yleiskes-

kustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Ensimmäisessä käsittelyssä Schengenin sopimusta käsittelemme varsin kovin sanoin niin kuin myöskin Amsterdamin sopimusta. Kuitenkin Schengenin sopimuksen osalta täytyy sanoa, että siinä on tiettyjä irrallisia perusteltuja kohtia ja nimenomaan siinä mielessä, mitä tulee viiranomaisten yhteistyöhön ja Euroopan unionin alueella tapahtuvan rikollisen toiminnan vastustamiseen.

Mutta minä näen asian sillä tavalla ja varmasti moni muu ajattelee niin, että Euroopan unioni ei ole vielä kypsä ainakaan eteläosiensa, Italian ja Kreikan, osalta Schengenin sopimuksen toteuttamiseen, koska niistä maista vuotaa kuin seula juuri nimenomaan se on tärkeä kohta, minkä pitäisi olla toisin. Toisin sanoen ulkorajojen on oltava todella tiukassa valvonnassa. Italiassa, Kreikassa ja näissä maissa se ei ole, ja näin ollen Schengenin sopimus tulee aiheuttamaan todella suuria vaikeuksia, jos se toteutetaan nykyisillä, olemassa olevilla olosuhteilla.

Ed. Tiusanen: Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemi on kyllä siinä suhteessa tietysti ihan oikeassa, että Euroopan unionin tai Schengenin pehmyt vatsa eli Italian saapas vuotaa. Se on ongelma kyllä ihan oikeasti ilman sen kummempaa, sanoisiko, Balkanin pelkoa, koko Euroopan unionin alueella. Sitä ei voi kiistää. Mutta uskon, että se on hallittavissa nimenomaan kansainvälisellä yhteistyöllä.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta

ensimmäisen lakiehdotuksen 1 ja 2 §, johtolause ja nimike,

toisen lakiehdotuksen 22 a, 30 a ja 54 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,

kolmannen lakiehdotuksen 1, 9, 11—13 ja 53 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike, neljännen lakiehdotuksen 16 luvun 1, 13 ja 20 § ja luvun otsikko sekä 40 luvun 9 § ja luvun otsikko, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä

kuudennen lakiehdotuksen 17 ja 113 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Eduskunta yhtyy ulkoasiainvaliokunnan ehdotukseen viidennen lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Hallituksen esitys laiksi poliisin henkilökäsitteistä annetun lain muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys 22/1998 vp

Hallintovaliokunnan mietintö 3/1998 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö n:o 3. Ensinnäkin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1, 3 a, 3 b, 4, 10, 11, 13 b, 14, 15, 16 b, 19, 20, 22—24 ja 24 e §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Hallituksen esitys Euroopan unionista tehdyn sopimuksen, Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten ja niihin liittyvien tiettyjen asiakirjojen muuttamisesta tehdyn Amsterdamin sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Toinen käsittely

Hallituksen esitys 245/1997 vp

Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 8/1998 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 8. Ensinnäkin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Toetan vielä sen, minkä olen todennut ensimmäisessä käsittelyssä ja minkä moni muukin on todennut, että Amsterdamin sopimus on hyvin merkittävä sopimus Euroopan unionin kehityksen tiellä, ja hiukan ihmettelen, niin moni muu-

kin, tätä passiivista suhtautumista tämän asian käsittelyyn myöskin täällä eduskunnassa. Me täällä yön pimeinä hetkinä käsittelemme asiaa, joka monissa muissa yhteiskunnissa, muun muassa Tanskassa, on aiheuttanut kansanääntestyksen ja hyvin vahvasti toisenlaisen paneutumisen kuin meillä. Meillä siis mennään vain. Meitä viedään kuin pässiä narussa, niin kuin on sanottu, ja me emme edes halua vastustella, edes tutustua asioihin sen tarkemmin, antaa mennä täyttä vauhtia.

Herra puhemies, kolmannessa käsittelyssä tulomme esittämään tämän sopimuksen hylkäämistä.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—3 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Hallituksen esitys työttömyysetuuksien rahoitusta koskevan lainsäädännön uudistamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 64/1998 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö 11/1998 vp

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 11.

Keskustelu:

Ed. Huotari: Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys työttömyysetuuksien rahoitusta koskevan lainsäädännön uudistamisesta on viime syksynä sovitun tulopoliittisen ratkaisun synnyttäjä. Esityksessä uudistetaan rahoitusrakennetta, muodostetaan puskurin keräysmalli, määritellään työttömyysvakuutusmaksut ensi vuodelle ja myös pitemmälle tulevaisuuteen ja Työttömyyskassojen keskuskassasta muodostetaan Työttömyysvakuutusrahasto.

Mielestäni tämä laki selkeyttää työttömyysturvan rahoitusrakennetta. Itse olen työskennellyt toistakymmentä vuotta työttömyyskassassa, ja vaikka siellä ei varsinaisesti tätä rahoitusrakennetta käsiteltykään, monta kertaa rahoitusongelmat tulivat esille nimenomaan tasauksen kohdalla.

Valtion osuudeksi jää pääsääntöisesti perusturvan osuus, mutta eivät lapsikorotukset, mikä vuoksi valiokunta halusi mietintöön maininnan, että ”rahoitusvastuun jaoteltavasta huolimatta lapsikorotusten säilyttäminen on turvattava”. Valiokunta halusi korostaa sitä, että vaikka lapsikorotuksen osuus jää työmarkkinajärjestöjen rahoitettavaksi, se ei saa merkitä sitä, että tulevaisuudessa lapsikorotukset tämän vuoksi poistettaisiin. Työntekijät ja työnantajat siis maksavat ansiosidonnaisen osuuden ja myös lapsikorotusten osuuden.

Osassa etuuksia rahoitusrakenne on erilainen, esimerkiksi lomautuspäivärahassa ja koulutusetuuksissa sekä lisäpäivissä. Mutta näiden merkitys on vähäisempi, ja nyt siis keskityn puheen- vuorossani vain olennaisimpiin osiin.

Koska valtionosuudeksi työttömyysturvan rahoituksesta jää perusturvan osuus, se ikään kuin helpottaa valtion menojen arviointia, sillä muuttujia on vähemmän, oikeastaan vain työttömyysaste, kun aiemmin muuttujana oli myös työttömyyspäivärahojen suuruus, sillä valtionosuus oli prosentuaalinen.

Hallituksen esityksessä oli esitetty, että ministeriö vahvistaa työnantajien ja työttömyyskassojen jäsenten vakuutusmaksut. Tämä ei kuitenkaan käynyt perustuslakivaliokunnalle. Ongelmana käsittelyssä olikin, että kun perustuslakivaliokunnan lausunto tuli myöhään, vasta tämän viikon maanantaina, ja kun siinä oli näin olennainen muutos, niin tuli aikamoinen kiire maksujen määrittelyssä ja sen vuoksi myös itse asian käsittelyssä. Uusissa neuvotteluissa syntyi kuitenkin tällä viikolla vakuutusmaksuista tulos, jonka valiokunta lopulta keskustelun ja uuden asiantuntijakuulemisen jälkeen hyväksyi.

Työnantajien maksuosuudeksi muodostui alle 5 miljoonan markan palkkasumman osalta 0,9 prosenttia, jonka siis kaikki työnantajat maksavat ensimmäisen 5 miljoonan markan osalta. Yli menevän palkkasumman osalta työttömyysvakuutusmaksu on 3,85 prosenttia, jossa on 0,05 prosenttiyksikön alennus nykyiseen maksuun. Palkansaajien työttömyysvakuutusmaksu alenee myös 0,05 prosenttiyksiköllä, joten se tulee vuonna 99 olemaan 1,35 prosenttia. Aika lailla itse kritisoin valiokunnassa sitä, miksi alennukset piti juuri nyt tehdä, sillä tällaisella 0,05 prosenttiyksikön alennuksella ei käytännössä ole juurikaan merkitystä. Mielestäni tämäkin osuus olisi voitu käyttää puskurin kartuttamiseen.

Näillä maksuilla kerätään samalla suhdanepuskuria siten, että vuonna 2002 pitäisi olla

koossa 3 miljardia markkaa. Yhdessä lainanoton kanssa puskuri tulee olemaan siis noin 6 miljardia markkaa. Toivon todella, että talouskasvu kestää tuohon saakka ja että työttömyys alenee arvioidulla tavalla. Toivon sitä siksi, että puskuri ehtisi kertyä ja että siitä olisi todella hyötyä sitten, kun seuraava suhdannelasku tulee. Puskurihan on ensisijaisesti työnantajien puskuri, varsin pienten yritysten puskuri.

Tällainen puskuri olisi tarvittu jo tämän vuosikymmenen alussa, jolloin laman runtelema yrittäjäkenttä joutui maksamaan hurjasti korotettuja työttömyysvakuutusmaksuja. Joidenkin arvioiden mukaan tämän kokoisella puskurilla olisi säilytetty noin 50 000 työpaikkaa. Tuo luku saa ehkä ymmärtämään tämän lain merkityksen.

Eräänlainen puskuri on myös jäsenmaksun tasausjärjestelmä. Muutoksen jälkeen tasausta maksetaan työttömyyskassoille, joiden maksamien etuuspäivien lukumäärä on ylittänyt olenaisesti kassojen jäsentä kohti lasketut työttömyysetuuspäivät. Lisäksi voidaan ottaa huomioon myös työttömyyskassan tasausrahaston määrä. Erityisen tärkeä tasaus on niille kassoille, jotka ovat suhdanneherkkiä. Sen vuoksi täyden vakuutusperiaatteen noudattaminen tässä on kohtuutonta näitä aloja kohtaan. Siksi olen tyytyväinen siihen, että tämä tasausjärjestelmä on yhä olemassa.

Lakiesityksessä muutetaan Työttömyyskassojen keskuskassa Työttömyysvakuutusrahastoksi, jolle tulee myös hallintoneuvosto. Siihen jäsenet nimittää valtioneuvosto työnantajien ja työntekijöiden järjestöjen nimeämistä edustajista, näin hallitus esitti. Valiokunta halusi kuitenkin liittää tähän lausuman, jossa edellytetään, että "valittaessa taataan pienyritysten edustus". Saman tyyppisen lausuman olemme aiemmissa, ehkä vähän toisen tyyppisissä, mutta kuitenkin edustuksellisisa hallinnoissa määritelleet.

Keskustelimme valiokunnassa myös työttömien edustuksesta hallintoneuvostossa, johon maksimissaan voi valita jopa 18 jäsentä. Valiokunnassa esitettiin kysymyksiä asiantuntijoille, mitä haittaa siitä olisi, jos myös asianomaiset olisivat edustettuina rahastossa. Mutta tämä olisi ollut tietenkin liian radikaalia, joten sitä ei voinut vielä toteuttaa.

Mietintöön liittyy myös keskustan jättämä vastalause, jossa valitetaan työttömyyskassojen lukumäärää. Keskusta on sitä mieltä, että valiokunnan olisi pitänyt ehdottaa, että "hallitus selvittää 30.3.1999 mennessä mahdollisuudet siirtää yleiseen työttömyysvakuutusjärjestelmään, jon-

ka piiriin kuuluisivat kaikki, jotka täyttävät erikseen määriteltävän työssäoloehdon eli nykyisen ansioturvan ja peruspäivärahan piirissä olevat ja ellei siihen voida siirtyä lyhyellä aikavälillä, mahdollisuudet työttömyyskassojen oleelliseen vähentämiseen".

Kommentoin tätä jo siinä vaiheessa, kun keskustasiensa esitti, ja totta kai ehkä 50 kassaa on liian suuri määrä. Mutta koska olen itse työskennellyt työttömyyskassassa ja alalla, jolla on hyvin erilainen järjestelmä kuin työehtosopimusjärjestelmä ja myös erilainen lomajärjestelmä kuin monilla muilla aloilla, niin totesin, että olisi aika ongelmallista yhden kassan järjestelmässä tuntea kaikki ne erikoisuudet, joita työehtosopimukset eri aloille antavat.

Esimerkiksi Rakennusalan työttömyyskassassa oli yksi mappi ministeriön sovellutusohjeita ja toinen mappi kassan omia sovellutusohjeita nimenomaan lomakorvausjärjestelmään, lyhyisiin työsuhteisiin, lomautuksiin ja erityisesti pätkätoihin liittyviä asioita. Vaikka työskentelin työttömyyskassassa 12 vuotta, silti minun olisi ollut täysin mahdotonta määritellä esimerkiksi perhepäivähoitajan työttömyyspäiväraha, koska sillä alalla taas on täysin erilaiset omat järjestelmänsä ja asiat, mitkä siihen kuuluvat. Työttömyyskassoja ei ole pelkästään kassajärjestelmän vuoksi näin monta vaan myös siksi, että toimialat ovat aika lailla erilaiset.

Ymmärrän kyllä keskustan näkemyksen siitä, että he ehkä haluavat siirtää tämänkin toiminnon Kelalle, niin kuin vähän epäilen. Sitä ei tietenkään vastalauseessa mainita.

Olen kaiken kaikkiaan tyytyväinen lain etenemiseen ja etenkin siihen, että jo kevätkaudella asia saadaan valmiiksi. Siksi olin valmis näinä viime päivinä ehkä hieman hätäiseenkin käsitteilyyn valiokunnassa. Etenkin olen tyytyväinen rahastointiosuuteen eli puskureihin.

Ed. Peltomäki: Arvoisa herra puhemies! Käsittelemme nyt hallituksen esitystä työttömyysetuuksien rahoitusta koskevan lainsäädännön uudistamisesta ja siihen liittyvää sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintöä. Nostan esiin muutamia asioita, joista erityisesti keskusteltiin valiokunnassa.

Työttömyysturvan rahoittamista koskevan pysyvän lain mukaan ansioturvamenojen rahoittamisesta vastaa 47,5 prosentin osuudella valtio, 47 prosentin osuudella vastaavat työnantajat ja 5,5 prosentin osuudella työttömyyskassojen jäsenet. Mikäli muuta ei säädettäisi, määräytyisi

vuoden 1999 ansioturvamenojen rahoitus edellä mainitulla jakosuhteella.

Edeltäeinä lamavuosina ja vielä niiden jälkeenkin työnantajien kustannusvastuuta on siirretty palkansaajille säätämällä asiasta vuosittain määräaikaisella poikkeuslailla. Varat on kerätty palkansaajilta palkansaajan työttömyysvakuutusmaksulla. Tämä on merkinnyt vuosittain useiden miljardien markkojen kustannussiirtoa työnantajilta palkansaajien rahoitettavaksi.

Edellisen kerran työttömyysturvaa uudistettaessa valtioneuvosto teki periaatepäätöksen siitä, että työttömyysturvan rahoittamisessa voidaan siirtyä edellä mainitun pysyvän lain mukaisiin rahoitussuhteisiin vaiheittain työttömyysturvamenojen aletessa. Nyt tämä olisi ollut mahdollista. Osana niin sanottua Emu-puskuriratkaisua valtioneuvoston ja työmarkkinajärjestöjen välillä sovittiin kuitenkin edellä mainitusta poiketen pysyvästä muutoksesta työttömyysturvan rahoittamiseksi.

Syksyllä 1997 ja tänä vuonna ennen nyt käsiteltävänä olevaa lakiesitystä valtioneuvoston ja työmarkkinajärjestöjen välillä sovittiin pitkien ja jopa hankalien, mutta erittäin merkittävien neuvottelujen tuloksena tähän lakiesitykseen liittyvistä ansioturvan rahoittamista ja Työttömyysvakuutusrahastoa koskevista asioista yksityiskohtaisesti. Lipposen hallitus kunnioitti kolmikantayhteistyötä, joka tuotti hyvää tulosta tässäkin asiassa.

Lakiesitys merkitsee rahoituksen osalta sitä, että palkansaajille tulee pysyvä työttömyysvakuutusmaksu. Työnantajien maksurasitus jää tuntuvasti pienemmäksi kuin aikaisempi pysyvän lain mukainen rahoitusvastuu ja valtion osuudeksi muodostuu vastuu vähimmäisturvasuuden rahoittamisesta ansioturvassa.

Käsiteltävänä olevaan lakiesitykseen sisältyy esitys siitä, että työnantajien työttömyysvakuutusmaksu vuonna 1999 on 0,9 prosenttia palkasta palkkasumman ensimmäiseen 5 miljoonaan markkaan saakka ja sen yltävältä osalta 3,85 prosenttia palkasta. On huomattava, että alempi 0,9 prosentin maksu koskee siis kaikkia työnantajia, myös suurtyönantajia ensimmäisen 5 miljoonan markan palkkasumman osalta.

Kun palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu esityksen mukaan vuonna 1999 on 1,35 prosenttia, merkitsee tämä sitä, että kaikissa pienissä yrityksissä ja osassa keskisuuria palkansaajat osallistuvat työttömyysturvan rahoitukseen suuremmalla rahamäärällä kuin työnantajat. Työttömyyskassan jäsenet rahoittavat työttömyys-

turvaa työttömyysvakuutusmaksun lisäksi kassan jäsenmaksusuudella.

Työnantajien alempaa 0,9 prosentin vakuutusmaksua ei enää tästä tasosta voi mielestäni alentaa. Se on jo nyt erittäin matala työntekijän maksurasitukseen verrattuna. Mielestäni perusteita tämän suurempaan työnantajan maksualennukseen ei enää ole olemassa. Saman totesi myös asiantuntija valiokunnassa. Siellä tuli esille sekin, että pientyönantajamaksu on jo palautunut 1980-luvun lopussa vallinneelle, täystyöllisyyttä vastanneelle tasolle eikä työttömyysasteesta lähteviä perusteita maksun lisäalennuksille enää ole. Ei ole myöskään näyttöä siitä, että pientyönantajien palveluksessa olevilla työttömyysriski olisi muita pienempi.

5 miljoonan markan palkkasumma vastaa noin 50 työntekijän yritystä. Työttömyysvakuutusmaksu tämän esityksen mukaisena ja ykkösluokan sotumaksu yhdessä ovat 4,9 prosenttia palkkasummasta. Haluan vielä muistuttaa, että ennen 1.7.1993 työttömyysvakuutus- ja sotumaksu olivat kaikilla työnantajilla yhteensä 9,85 prosenttia palkkasummasta.

Arvoisa puhemies! Keskustelua valiokunnassa käytiin myös siitä, tulisiko Työttömyysvakuutusrahaston hallintoon nimittää jäseniä myös muiden kuin työnantajien ja työntekijöiden edustavimpien keskusjärjestöjen, Kunnallisen työmarkkinalaitoksen ja evankelisluterilaisen kirkon sopimusvaltuuskunnan ehdotuksesta. Kun kysymyksessä on työmarkkinajärjestelmän toimivuuteen ja työmarkkinasopijapuolten keskinäiseen vastuuseen ja tulonjakokysymyksiin liittyvä asia, on luonnollista, että edustajat Työttömyysvakuutusrahaston hallintoon nimitetään näiden vastuutahojen esityksestä. Työnantajien ja palkansaajien työttömyysturvan rahoitusvastuuta, Työttömyysvakuutusrahaston sääntelyä ja toisaalta palkka- ja työvoimakustannuksia koskevia asioita ei voi eikä ole asiallista eriyttää toisistaan.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys eduskunnalle työttömyysetuuksien rahoitusta koskevaksi lainsäädännöksi on kolmikantaperiaatella harkiten valmisteltu, eikä sen muuttamiseen miltään osin ole asiallisia perusteita.

Ed. V e h k a o j a : Arvoisa herra puhemies! Hallituksen esitys työttömyysetuuksien rahoituksen järjestämisestä on tyypillinen kolmikantapöytäkirja kuuluva kysymys. Erityisesti puskurisopimusosuus kuitenkin on tehty kaksikantajärjestelmässä. Niin kuin saimme selvitystä valio-

kunnassa, hallitus on tämän osuuden oikeastaan hyväksynyt jälkikäteen. Kysymys on siis selkeästi keskusjärjestöjen välisestä sopimuksesta tältä osin. Tämä sopimus on ollut tavattoman kovan väännön tulos. Puskuripuolihan tässä asiassa oli välttämätön elementti, jotta olisi voitu rauhoittaa Emu-keskustelua, joka maassa tuohon aikaan kävi kuumana.

Tässä asiakokonaisuudessa valiokunnassa kiinnittyi huomio kolmikannan suhteeseen eduskuntaan, miten yhteiskuntakehitys tänä aikana oikeastaan pitäisi nähdä tällaisissa asioissa, joista perinteisesti on kolmikannan mukaisesti päätetty.

Me olemme nähneet tässä muutaman viime vuoden aikana, että tässä on kuitenkin eräänlaista liikkumista tapahtunut sillä tavalla, että esimerkiksi sosiaali- ja terveysvaliokunta on ollut aika lailla aktiivinen ponsien kautta ja yrittänyt ponsien kautta osallistua eduskuntanakin siihen keskusteluun, mitä työmarkkinakentässäkin käydään. Tästä lausun pari esimerkkiä. Kun työeläkerahastojen hallintokysymys oli vuoden 96 joulukuussa eduskunnan käsittelyssä, me hyväksyimme yksimielisesti ponnin, jossa juuri pienyritysten edustus hallinnossa oli silloin kysymyksessä. Edellinen kerta oli työttömyyspäivärahan tasokorotuksen kysymys, joka myös käynnistyi itse asiassa eduskunnan sosiaalivaliokunnan kautta, eduskunnan ponnin kautta.

Minä olen sitä mieltä, että nämä ovat erittäin hyviä esimerkkejä siitä, että on kuitenkin mahdollisuus käydä tätä keskustelua. Ne ovat myös erittäin tyylikkäitä esimerkkejä siitä, että edelleen kunnioitetaan täysimäärään saakka kolmikantaa ja kulloinkin vireillä olevaa kierrosta. Mutta että päästään tilanteeseen, että eduskunta voi lausua kuitenkin seuraavia kierroksia ajatellen sellaista, mikä otettaisiin noissa pöydissä mahdollisimman vakavasti, siinä mielestäni on tärkeä mahdollisuus, ja aina, kun puhutaan eduskunnan arvovallasta tai asemasta, niin mielestäni tällaisiin kohtiin pitäisi tarttua. Se on vain meistä itsestämme kiinni, haluammeko niihin tarttua.

Niin tehtiin tässäkin tapauksessa, eli hyväksyimme, emme tosin yksimielisesti mutta hyväksyimme kuitenkin, ponnin, jossa haluamme, että myös tässä hallinnossa olisi pienyritysten edustus mukana.

Itse olin varsin lämpöinen sille ajatukselle, että myös työttömien edustus olisi ollut mukana. Mutta kun tavoiteltiin mahdollisimman korkeaa harmonia-astetta, niin siinä kyllä kävi, että näin

pitkää askelta ei voinut tällä kertaa ottaa. Toistamalla tavallaan vuoden 96 joulukuun ponnin idean ajattelimme, että kuitenkin alleviivaamme tämän viestimme tärkeyttä.

Työttömienkin mukanaolo hallinnossa minusta pitää pitkän päälle järjestää. Maksavathan kaikki yleistä työttömyysvakuutusmaksua kuitenkin, siis nekin, jotka eivät kuulu kassaan. Tämä voi olla riittävä peruste siihen. Jos kysytään työttömien valtakunnalliselta yhdistykseltä itseltään, riittääkö se, että ammattiyhdistysliike edustaa työttömiä, niin vastaushan on totta kai se, että ei riitä. Tässähän järjestöillä on erilainen käsitys asiasta.

Tässä yhteydessä haluan sanoa, että kyllä työttömien mukaantulo nyt on tulossa noteeratuksi vähitellen joka tapauksessa sikäli, että meillä oli valiokunnassa tänään niin ikään esillä Euroopan unionille lähetettävä työllisyysohjelma. Siinä ponnassa me muistimme vaatia, että työttömät tai kansalaisjärjestöt laajemminkin nähtynä ovat valmistelussa mukana. On siis nykyäkaa, ettei linnoitauduta vain varjelemaan reviierejä vaan nähdään, että kumppanuusyhteiskunta ja kansalaisyhteiskunta tarkoittaa sitä, että tietyn paikan tullen myös avataan omasta puolesta ovia ja toivotetaan tervetulleiksi uusia tahoja tärkeisiin yhteiskunnallisiin keskusteluihin. Mielestäni juuri vuoropuhelun puute on meidän yhteiskunnassamme ollut ongelma ja sitä meidän on lähdeittävä korjaamaan, jos mielimme kansalaisyhteiskunnasta puhua. Se tulee tapahtumaankin. Tätä kehitystä ei voi estää, sitä voidaan, joskus, ainoastaan ja vain hidastaa.

Arvoisa puhemies! Haluaisin itsekkin puuttua tähän maksujen määräytymiskysymykseen sillä tavalla, että mehän olemme myös lähettäneet viestiä useita kertoja valiokunnasta siihen suuntaan, että meidän pitäisi harrastaa pientyönantajia suosivaa politiikkaa. Kun tuli esitys siitä, että työnantajamaksu olisi yli 5 miljoonan markan yrityksissä 3,85 prosenttia 3,9 prosentin sijasta, kyllä meillä syntyi melkoinen keskustelu siitä, koska tämä signaali oli meistä vähän ikävä. Tietysti se, että näin tarrauduimme tähän aiheeseen, johtui siitä yksinkertaistamisesta, että meille jäi vähän liiankin voimakkaasti semmoinen ajatus, että alle 5 miljoonan yritykset ovat työllistäviä yrityksiä. Mutta näiden yritysten panoraama on laajempi eli noin ei voi yhtäläisyysmerkkiä asettaa. Sitten asian toisen kuulemisen yhteydessä palautimme suuruussuhteet mieleen ja totesimme, että muissa sosiaaliturvamaksuissa, joita työnantajille on määrätty, voidaan ehkä vieläkin

tehokkaammin harjoittaa osuvaa politiikkaa, jossa painotetaan tarpeen mukaisella tavalla pienyrityksiä tai työvoimavaltaisia yrityksiä ja suurempia, kuinka halutaan.

Kaiken kaikkiaan, arvoisa puhemies, tämä on erittäin nopeasti jouduttu käsittelemään valiokunnassa. Tulos on kuitenkin mielestäni myös valiokunnan kannalta katsottuna kohtuullisen hyvä. Ennen kaikkea olen tyytyväinen siitä, että olemme saaneet tämän asian hoidetuksi. Olen myös tyytyväinen siitä, että tavallaan kuunneltamme toiseen kertaan asiantuntijoita pääsimme laadukkaan, todella hyvän kuulemisen äärelle. Nimittäin ensimmäinen kierros taisi olla sellainen, ettei kenelläkään ollut mitään huomauttamista mihinkään suuntaan. Ne olivat semmoisia about viiden minuutin visiittejä. Minulle ainakin jäi semmoinen mielikuva, että syntyi aito keskusteluilmapiiri, jossa hyvinkin avoimeen tapaan osapuolet olivat valmiit valottamaan niitä vaikeuksia ja kysymyksiä, jotka hallituksen esitys herätti.

Ed. K u o p p a : Herra puhemies! Puskurirahastoilla markkinoitiin Emu palkansaajille. Tämähän siinä lähtökohtana oli, kun tällaisia puskurirahastoja ruvettiin rakentelemaan. Haluttiin palkansaajille jokin porkkana, millä heidät saadaan kannattamaan Emua. Näin ollen tietenkin kovalla kiireellä tätä puskurirahastoa on väännetty. Myös asiantuntijat joutuivat toteamaan, että puskurirahastoilla torjutaan tavanomaisia suhdannevaihteluja, mutta niillä ei pystytty torjumaan esimerkiksi syvää lamaa. Näin ollen on tietenkin tunnettava, että niillä on vaikutusta, mutta ei sellaista vaikutusta, mitä annettiin silloin ymmärtää, kun näitä puskurirahastoja lähdettiin markkinoimaan, jotta palkansaajat saadaan Emun kannalle.

Hallituksen esityshän muuttui oleellisesti perustuslakivaliokunnan käsittelyssä, sillä esityksessä ei lain tasolla määrätty maksun määriä. Nyt prosentit on määrätty lain tasolla pykälissä, ja mielestäni se on hyvä asia, koska näin ministeriön määrätynlainen pelivara tästä poistuu ja laki on selkeä.

Tietenkin on selvää, että kun on hyvä aika, silloin on helpompi kerätä huonoa aikaa varten, ja näin tietenkin pitää periaatteessa tehdäkin, mutta kyllä tässä palkansaajat melkoisen vastuun kantavat verrattuna esimerkiksi moniin työnantajiin. Siinä mielessä myöskään tämä rasitus ei jakaudu kohtuullisesti tasan.

Herra puhemies! Eräs merkittävä asia tässä on

se, että lapsikorotusten maksuosuus muutetaan. Valtionosuus jää siitä pois, ja kuten ed. Huotari jo aikaisemmin totesi, valiokunta otti kannan, ettei se saa vaikuttaa työttömyysturvan lapsikorotusten maksamiseen. Nyt kuitenkin tiedossa on, että on erilaisia valmisteluja työttömyysturvan lapsikorotusten poistamiseksi kokonaan. Haluan jo tässä yhteydessä todeta, että mielestäni tähän suuntaan missään tapauksessa työttömyysturvaa ei tule kehittää, vaan työttömyysturvan lapsikorotukset tulee säilyttää. Pidän silloin ja pidän nytkin täysin virheellisenä sitä, että työmarkkinatuen lapsikorotukset leikattiin niin pahoin kuin ne leikattiin. Mielestäni siinä tehtiin todella suuri virhe, sillä saman verran työmarkkinatuella olevien lapset kuluttavat kuin esimerkiksi ansiosidonnaisella työttömyysturvalla olevien. Näin ollen jo tässä vaiheessa tulee nähdä se, mihin huonommillaan tällainen kehitys saattaa johtaa, jos tähän ei puututa. Toivon, että viesti, minkä sosiaali- ja terveysvaliokunta mietintöön kirjoi, menee myöskin ministeriössä perille, että seuraavassa budjettiriihessä lapsikorotuksia ei leikata.

Ed. I t ä l ä : Arvoisa puhemies! Ennen kuin menen varsinaisesti tämän lakiesityksen sisältöön, haluan kiinnittää huomiota lainsäädäntötekniikkaan. Minulla on edessäni hallituksen esitys laiksi työttömyysetuuksien rahoituksesta ja 17 §. Otan siitä vain pienen pätkän 2 momentista. Se on pakko lukea:

”Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu on 0,3 prosenttia palkasta lisätynä puolella siitä prosentimäärästä, jolla työnantajan keskimääräisen työttömyysvakuutusmaksun ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun yhteismäärä prosentteina palkasta ylittää luvun kaksi. Jos työnantajan keskimääräisen vakuutusmaksun ja palkansaajan vakuutusmaksun yhteismäärä on pienempi kuin kaksi prosenttia, palkansaajan vakuutusmaksu on määrättävä kuitenkin vähintään 15 prosentiksi edellä sanotusta vakuutusmaksujen yhteismäärästä.” Jne.

Kuka osaa täällä suomentaa, mitä tämä mahattaa tarkoittaa? Valiokunnassa minä kysyin. Ei kukaan osannut. Jos tehtäisiin pieni tentti kaikille 200 kansanedustajalle, että kertokaa, mitä tämä pykälä tarkoittaa, kun olette tämän säätäneet, en usko, että kovinkaan monta löytyy, joka osaa vastata.

On kyllä syytä todella kiinnittää huomiota tähän sosiaalilainsäädäntöön, kun sitä jatkuvasti muutetaan, tehdään pykälä. Kun me tuskin

osaamme lukea, miten tavallinen kansalainen ottaa näistä selvää? Toivottavasti viesti menee eteenpäin, koska nämä ovat todella vaikeita ja monimutkaisia. Kuitenkin kansalaisille näitä lakeja olemme tekemässä.

Sitten varsinaisiin sisältökysymyksiin.

Perustuslakivaliokunnassa keskusteltiin pitkään yhdenvertaisuusnäkökulmasta eli siitä, että palkansaajat maksavat palkastaan suhteellisesti saman suuruisen työttömyysvakuutusmaksun. Kuitenkin he työttömyyden aikana saavat eritasoiset työttömyysturvaetuudet muun muassa sen mukaan, ovatko he jonkin työttömyyskassan jäseniä vai eivät. Tämä on yhdenvertaisuusperiaatteen kannalta erittäin ongelmallinen asia. Mikä on se oikeutus, mikä on se peruste, miten näin voi olla: Jos kuuluu kassaan, etuisuus on paljon parempi, vaikka maksaa saman määrän. Jos tällainen tehtäisiin jossain muussa yhteydessä kuin tässä, uskon, että huuto ja meteli olisi aika kova. Tällaisia periaatteita ja perusteita on vaikea hyväksyä.

Kun tätä kysyttiin asiantuntijoilta, he sanoivat, että tämä liittyy sosiaaliturvan perusrakenteisiin, traditioon, ja joudutaan syntyihin syviin. Elikkä näiden asioiden pohtiminen on oikeastaan aika vaikeata. Vedotaan vain traditioon ja sillä päästään kaikkien ongelmien yli. Minun on kuitenkin vaikea hyväksyä ja ymmärtää näitä asioita, mutta on selvää, ettei tästäkään kohdasta tietysti tule perustuslaillista näkökulmaa, että laki pitäisi tämän takia säätää perustuslain säätämisjärjestyksessä. Mutta hyvin vaikeata tätä on selittää niille, jotka kassaan eivät kuulu.

Ed. Kantalainen: Arvoisa puhemies! Oli mielenkiintoista todeta ed. Itälän näkemyks tämän lainsäädännön monimuotoisuudesta ja ilmeikkyydestä. Se varmasti on onnen omiaan vaikuttamaan siihen, että teemme jatkossa parempaa lainsäädäntöä. Näin ainakin voisi toivoa.

Haluaisin tässä yhteydessä kiinnittää muutamaasi asiaihin huomiota, joista keskusteltiin sosiaali- ja terveysvaliokunnassa varsin runsaasti.

Yksi niistä on vakuutusmaksun porrastamiskysymys. Se mielestäni on hyvin mielenkiintoinen sillä tavalla, että nyt tehty esitys, joka on tehty pienten piirissä, eli rajatusti perinteisten kolmikantaosapuolten piirissä. Demokraattisesti katsoen kaikki työnantajat eivät ole olleet mukana piirissä, ja siinä mielessä tulos on myöskin oman suuntaisensa. Eli niin sanotusti yli 5 miljoonan palkkasumman omaavien työntajien osalta maksuprosenttia pienennetään tässä tilan-

teessa, jossa selkeästi nähdään, että viimeiset 3—4 vuotta suomalaisten suuryritysten tilanne on ollut erittäin hyvä. Vienti on vetänyt ennätysvauhtia. Me olemme saaneet nähdä erilaisia optio- ja muita järjestelyjä, ja sitten me olemme tältä osin tekemässä ratkaisua, jossa suoritetaan kohdennettu maksun alennus. Alennus on hyvä asia silloin, kun sitä toteutetaan kautta linjan. Tietysti olisi voinut odottaa, että toteutettaisiin sitä näkökantaa, mikä on esimerkiksi kirjattu hallituksen pk-poliittiseen ohjelmaan, jossa todetaan, että tulisi suosia pieniä ja keskiuuria yrityksiä ja yrittäjyyttä edistää. Tässä mielessä alennus olisi tullut viedä läpi koko kentän eli myöskin alle 5 miljoonan palkkasumman yritysten osalta.

Haluaisin lähinnä miettiä sitä, minkälaisen signaalin tämä ratkaisu markkinoille antaa ja millä tavalla tässä tulkitaan sitä yrittäjäpoliittista näkökulmaa, jota tässä salissa ainakin muutama viikko sitten pidetyssä pk-poliittisessa keskustelussa varsin voimakkaasti haluttiin korostaa. Eli tässä suhteessa näen, että me emme ole ihan selkeästi niillä linjoilla olleet tämän esityksen osalta, mitä esimerkiksi hallitusohjelma omalta osaltaan on antamassa ymmärtää.

Toinen keskeinen kysymys, joka tähän liittyy, on kysymys hallintoedustuksesta, jossa perinteiset kolmikantaosapuolten partit ovat esittäneet oman näkemyksensä. Sen pohjalta tätä asiaa on haluttu rakentaa ja toteuttaa niin, että hallintoedustuksessa ovat mukana lähinnä perinteiset työmarkkinaosapuolet. Kuitenkin olen ymmärtänyt tämän lain niin, että laki puhuu työnantaja-järjestöistä, ei työmarkkinajärjestöistä, eli työntajien edustavista keskusjärjestöistä. Tässä mielessä olisin odottanut, että tähän olisi voitu yhtä lailla miettiä edustuksellisuutta siitä näkökulmasta, että kun työnantajakentässä esimerkiksi Suomen Yrittäjät edustaa työnantajana roolia, joka on työllistämismielessä merkittävämpi kuin esimerkiksi palvelutyönantajien rooli, niin minun mielestäni voitaisiin myöskin Suomen Yrittäjät lukea mukaan edustavaksi keskusjärjestöksi huolimatta siitä, että se ei ole työehtosopimuksia solmivassa pöydässä.

Tältä osin asiantuntijat valiokunnassa halusivat todeta, että tämä on ainoastaan partien asia, niiden jotka työehdoista sopivat. Kuitenkin aivan kuten perustuslakivaliokunnan mietintö toteaa, tässä on kyse veroluonteisesta maksusta, veroluonteisesta asiasta, jossa ei puhuta työehdoista. Olisin odottanut, että kaikkien maksajien edustus olisi myöskin hallinnossa järjestettynä. On todettu, että nämä alle 5 miljoonan markan

palkkasummaa edustavat pienet yritykset tuottavat kokonaispalkkasummasta noin neljänneksen tai vajaan kolmanneksen, mutta mielestäni myöskin jo tällä määrällä tulisi voida todeta, että tätä demokratiavajetta ei voi hyväksyä. Meillä suomalaisesta työnantajakentästä on valitettavasti todettavissa se, että kaikista työnantajista vain runsaat 10 prosenttia on järjestäytynyt sekä TT:n että Palvelutyönantajien piiriin ja muut ovat ulkopuolella.

Edelleen voisi tietysti kysyä, kun kyse on tämän tyyppisestä hallintoedustuksesta, mikä on eduskunnan rooli, mikä on valiokunnan rooli, vai onko niin, että me todellakin otamme päivän varoitusajalla ulkoparlamentaaristen voimien ja tahojen esittämän asian ja hyväksymme sen näin ja toteamme, että asia on kunnossa. Tältä osin valiokunta toki teki äänestyksen jälkeen ponsiesityksen, jossa pienyritysten ja pientyönantajien edustusta halutaan mukaan. Minun mielestäni se on ihan tärkeä ja linjakas näkemys ja vähintään, mitä asiasta voidaan esittää.

Tähän liittyy myöskin toinen näkökulma. Kun mietitään pelkän palkkasumman perusteella asioita ja sitä keskustelua, mitä täällä on käyty, niin meidän ongelmamme on selkeästi siinä, että meillä syntyy ristiriita pääomavaltaisen ja työvaltaisen yritystoiminnan osalta, ristiriita nimenomaan siinä, että työvoiman käyttöä meillä selkeästi ollaan rankaisemassa: Mitä enemmän työllistät, sitä enemmän maksat erilaisia kustannusrasitteita.

Tältä osin esimerkiksi sosiaali- ja terveysvaliokunta, samoin työasiainvaliokunta, on useaan otteeseen miettinyt sitä, että meillä tulisi olla rohkeutta miettiä, miksi perussosiaaliturvan osalta käytetään pohjana palkkaperusteisuutta, miksi me emme voisi selkeästi miettiä muunlaisia vaihtoehtoja joko jalostusarvon, liikevaihdon tai joidenkin muiden rahoitusvaihtoehtojen osalta ja käydä tarkastelemaan näitä asioita, jolloin voisimme vaikuttaa siihen, että kotimaassa on kannattavaa työllistää ja myöskin ottaa työtä vastaan.

Silloin kun operoidaan palkkaperusteisen järjestelmän puitteissa, kaikki nämä kustannukset ovat suoraan vaikuttamassa siihen, kuinka paljon työvoimaa käytetään ja kotimaista työtä käytetään. Tämänkin vuosikymmenen aikana selkeästi nähdään se, että automaation taso on kasvanut ja tuottavuus on kasvanut meidän suurissa yrityksissämme. Toisaalta viedään toimintaa maan rajojen ulkopuolelle, koska elämme tilanteessa, jossa rajat ovat auki, pääomat liikkuvat,

työt liikkuvat. Työvoiman liikkuvuus on meidän kannaltamme selkeästikin ongelma.

Ed. Vehkaoja otti esiin asian, joka liittyy yleensä sosiaaliturvakustannuksiin ja siihen, että niitä voitaisiin kompensoida joidenkin muiden asioiden osalta. On aivan totta, että hallitusohjelmassa on maininta muun muassa siitä, että työn tekemiseen liittymättömien perusturvakustannusten osalta asiaa pitäisi hoitaa verorahoituksen kautta. Kyse on silloin muun muassa työnantajan kelamaksusta ja savamaksusta. Näitä käsiteltiin salissa muutama päivä sitten. On todella iso ja merkittävä linjaus, jonka hallitus on ottanut, että nämä maksut tulisi asteittain poistaa.

Kyse on kuitenkin valtiontalouden ongelmallanteesta siinä, että velkataso on edelleen suuri ja kasvava. Tässäkin kohdin puhutaan noin 8 miljardin kokonaisvaikutuksesta. Tässä velkatilanteessa tietysti asia on ongelmallinen. Mutta yhtä lailla näen, niin kuin ed. Vehkaojakin, sen, että tältä osin selvästi ja paremmin voitaisiin ohjata asioita niin, että työvaltaista yritystoimintaa voitaisiin suosia.

Arvoisa puhemies! Vielä ihan lopuksi muutama ajatus siitä keskustelusta, mitä tässä on käyty. Ed. Peltomo puheenvuorossaan halusi nostaa esille sen kustannusten siirron, mitä työttömyysvakuutusmaksujen osalta on tehty työnantajilta palkansaajille. Tietysti aina voidaan kysyä myöskin toisinpäin sitä, millä tavalla yhtälö toimii, jos ei ole tarjota kilpailukykyiseen hintaan työtä. Tässä mielessä joudumme katsomaan, miten kustannusjako jatkossa tehdään.

Samoin hän kiinnitti huomiota viime syksyn maltilliseen tupoon, enkä malta olla siitä toteamatta, että selvitysten mukaan tätä tupoa ei ainakaan työllisyysvaikutukseltaan voi pitää maltillisena, koska se merkitsee sitä, että esimerkiksi yrityksissä on lisättävä liikevaihtoa 20 000 markkaa per työntekijä, jotta pysytään vuoden 1997 tasolla. Myöskin tältä osin pitäisi voida nähdä se, että palkkaperusteista järjestelmää sosiaaliturvan rahoituksessa tulisi uudistaa.

Näiltä osin näen, että tätä esitystä nyt joudutaan viemään eteenpäin. Totta kai itse olisin mielelläni myöskin näkemässä myönteisiä esityksiä, mitä esimerkiksi vastalauseessa tämän asian osalta on todettu pienyritysten ja Suomen Yrittäjien mukaan saamisesta hallintoedustukseen. Mutta asiantuntijakuulemisessa, joka osaltansa yksipuolisesti kävi näitä asioita läpi, päädyttiin siihen, että on tehty sopimus ja sopimuksen mukaan eletään. Eli meillä on hyvin voimakas kolmikantainen perinteinen järjestelmä, joka mie-

lestäni kyllä tultaessa 2000-luvulle vaatii sitä, että meidän tulee katsella asioita niin, että yhtä lailla pientyöntantajien kuin myöskin työttömien tulee olla mukana tekemässä päätöksiä niistä asioista, joilla luodaan Suomeen työtä, vaurautta ja hyvinvointia.

Ed. M a n n i n e n : Herra puhemies! Lakiesitykset, vaikka niihin tehtiinkin perustuslakivaliokunnan edellyttämät muutokset, jättävät kuitenkin avoimiksi ne keskeiset perusongelmat, jotka niihin sisältyvät. Kuten ed. Huotari totesi, keskusta toteaa vastalauseessaan, että työttömyyskassojen lukumäärä jää edelleen 50:een ja työntekijöiden maksuosuudet eri ammattialoilla voivat vaihdella moninkertaisesti. Vaikka työttömyyskassoihin kuulumattomien palkansaajien vakuutusmaksut nyt tilitetään Kansaneläkelaitokselle peruspäivärahan ja työvoimapolitiittisen aikuiskoulutustuen rahoitukseen, ei se poista kuitenkaan sitä ongelmaa, että vastaavan, peruspäivärahan suuruisen turvaosuden rahoittaa ansioturvajärjestelmässä valtio kokonaan. Tämä eriarvoisuus, johon perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja ed. Itälä viittasi, on edelleen ongelma tulevaisuudessakin.

Mielestämme valiokunnan olisikin tullut ehdottaa, että hallitus selvittää mahdollisuudet annetussa määräajassa siirtyä yleiseen työttömyysvakuutusjärjestelmään. Jos se ei olisi kovin lyhyellä tähtäimellä mahdollista, voitaisiin välivaiheena olla järjestelmässä, jossa vähennettäisiin oleellisesti kassojen lukumäärää.

Kun sosiaali- ja terveysvaliokunnan edustajat olivat SAK:n vieraana, tiedustelin heidän kantansa kassojen lukumäärään. Heidänkin mielestään kassoja on liikaa. Mutta he totesivat, etteivät he halua väkisin pakottaa kassoja yhdistymään. Tosin muutaman viime vuoden aikana on 20 kassaa vähentynyt. Vielä pari vuotta sitten taisi olla noin 70 erillistä kassaa.

Lakiesityshän liittyy niin sanotun suhdannepuskurin muodostamiseen, joka käytännössä merkitsee 3 miljardin markan puskuria siinä vaiheessa, kun tavoite on täytetty. Sen avulla voidaan käyttää puskurina, kun otetaan alijäämämahdollisuus ja lainaus, noin 6:ta miljardia markkaa. Mutta asiantuntijoidenkin mukaan sillä voidaan tasoittaa ainoastaan normaaleja suhdannevaihteluita eikä rahasto pysty vastaamaan Emusta johtuvien epäsymmetristen häiriöiden aiheuttamiin ongelmiin riittävällä tavalla eli juuri siihen, mitä varten puskurit oikeastaan alun perin perustettiin. Ehkä vanhaa sanontaa käyttäen

voisi todeta, että siinä taisi perintöosuus hernerokasta mennä.

Asiantuntijakuulemisessa tuli kuitenkin myös selvästi ilmi, että on vaikeampaa löytää vanhoillisempaa järjestelmää kuin suomalainen työmarkkinajärjestelmä. Siellä työreformia todella tarvitaan.

Edelleen maassamme on ongelmana ja vaikeimpana ongelmana työttömyys. Hallitus on korostanut ohjelmassaan kumppanuuden merkitystä ja työttömyyden puolittamista. Lakiesityksessä kuitenkin hallituksen esitys muun muassa välillisten työvoimakustannusten osalta on juuri päinvastainen kuin puheet. Myös kumppanuuden osalta työmarkkinaosapuolet antoivat selkeästi ymmärtää, että me edustamme työntekijöitä ja työnantajia eikä Suomen Yrittäjillä, joita on lukumääräisesti yrityksinä 90 prosenttia kaikista ja joiden osuus maksuistakin on kymmeniä prosentteja, ole asiaa hallintoneuvostoon. He tosin totesivat, että Palvelutyöntajat voivat valita pienemmänkin yrityksen edustajia.

Mielestäni ed. Soininvaara käytti erinomaista vertausta, kun hän sanoi, että tämä Palvelutyöntantajien kanta on suurin piirtein samanlainen kuin silloin, jos johonkin elimeen vaadittaisiin työväenliikkeen edustusta ja kokoomus ilmoitaisi, että valitsee tehtaalla työskentelevän kokoomuslaisen edustajaksi, jolloin työväenliikkeen edustus on turvattu tässä toimielimessä. On valitettavaa, että kokoomuksellakaan puheista huolimatta ei riittänyt rohkeutta siinä tilanteessa, jossa meille selvästi ilmoitettiin, että Suomen Yrittäjien edustajia ei valita, kirjoittaa lakiin Suomen Yrittäjien edustusta, kuten me esitimme ja olemme vastalauseessa myös todenneet ja esittäneet.

Pienyrittäjiä syrjivä toimintapolitiikkahan näkyy myös työttömyysvakuutusmaksuporrastusten osalta. Tässähän esitetään, että alle 5 miljoonaa markkaa olevan palkkasumman osalta työttömyysvakuutusmaksu työnantajien osalta pysyy ennallaan eli 0,9 prosentissa ja sen ylittävältä osalta se laskee 3,85:een, tosin vain viisi sadasosaa, mutta viestinä se on valitettava ja kertoo siitä, että hallituksen politiikkana on suosia suuryrityksiä pienyrittäjien ja todellisuudessa myös työllisyyden kustannuksella. Mikä pahinta, asiantuntijalausunnossa selkeästi ilmoitettiin, että tulevaisuudessakin, mikäli on varaa alentaa välillisiä työvoimakustannuksia työttömyysvakuutusmaksun osalta, tulee alennukset kohdentaa suuryrityksille. Se oli selkeä asiantuntijoiden viesti.

Suomen keskusta katsoo, että jos alennusvaaraa on, se tulisi kohdentaa siihen palkanosaan, joka koskee alle 5:tä miljoonaa markkaa. Sen vuoksi esitimme, että niiden yritysten osalta työnantajan työttömyysvakuutusmaksu alennettaisiin 0,85 prosenttiin. Käytännössä esityksemme merkitsi sitä, että työttömyysvakuutusmaksuja tulisi hiukan enemmän. Tällä tavalla voitaisiin puskurirahastoa hiukan nopeammin kartuttaa. Summa lienee tosin pieni, taisi ed. Soininvaara laskea, oliko se 30 miljoonaa markkaa vuodessa, kun hän on tilastomatematiikko ja pystyy hyvin nopeasti tällaiset asiat laskemaan.

Arvoisa puhemies! Keskusta on sitä mieltä, että pienten ja keskisuurten yritysten avulla on mahdollista kaikkein nopeimmin alentaa työttömyyttä. Siksi pk-yrityksiä suosivan politiikan tulisi myös näkyä hallituksen käytännön toimenpiteissä eikä vain juhlapuheissa ja niissä ohjelmissa ja selonteoissa, joita eduskunnalle esitetään.

Jo tässä vaiheessa totean, että toisen käsittelyn yhteydessä tulemme tekemään pykäliin edellä mainitsemiani muutosesitykset. Tulemme myös kolmannessa käsittelyssä esittämään lausumaa, joka pyrkii yleiseen työttömyysvakuutusjärjestelmään tai sen selvittämiseen. Se onkin yksi kohta keskustan paljon huomion kohteena olleesta työreformista.

Ed. L a h t e l a : Arvoisa herra puhemies! Kysymys on työttömyysturvan rahoituksesta. Lähden mietinnön peräpästä eli Suomen keskustan eduskuntaryhmän vastalauseesta. Vastalauseessa esitetään asioita, jotka minusta tuntuvat kovin vähäisiltä. Jos työttömyysvakuutusmaksua alennetaan 0,05 prosenttia, sillä nyt ei ole mitään merkitystä. Se ei ole edes mikään viesti minnekään päin. Minusta se tuntuu hassulta.

Sitten täytyy heti todeta se, kun kuitenkin palkansaajien maksu on 1,35 prosenttia, että suhteellisesti ottaen palkansaajathan maksavat nyt työttömyysturvasta muutakin kautta monin keroin enemmän, jos katsoo vuosia taaksepäin. Siinä mielessä tässä on oltu vastuuta jakamassa sekä palkansaajapuolella että työnantajapuolelta siten, että työnantajamaksut ovat alenneet johonkin tiettyyn työttömyyden alentumisesta.

Siinä mielessä, kun nyt katsotaan, onko se vaikuttanut työllisyyteen vai mitä se on merkinnyt, minä en usko sitä, että yhdenkään prosenttiyksikön työttömyysvakuutus- tai sosiaaliturvamaksujen laskeminen vaikuttaa yhtään työllisyyteen. Yhtään uutta työpaikkaa ei sen takia synny. Se jaetaan mahdollisesti voittoina, optioina tai

minä hyvänsä tai investoidaan johonkin automaatiikkaan. Siinä mielessä se on huuhaa-puhetta, minä en usko ollenkaan, että työllistämistä tapahtuu; se menee käsi kädessä. Jos alennetaan vaikka 1 prosenttiyksiköllä tai vaikka pk-yrityksiltä otettaisiin kokonaan pois 0,9 prosentin maksu, sittenkään en usko, että syntyy yhtään uutta työpaikkaa. Se voitaisiin paikallisesti kokeilla jossakin kaupungissa.

Sinällään muuten tässä olevat systeemit ovat minusta hyviä. Valiokunta on tehnyt hyvää työtä siinä mielessä, että on keksinyt ihan uuden pykälän. Tuntuukin aika ihmeelliseltä, että hallituksen esityksessä pykälä ei tuolla sanamuodolla ollut. Eli suhdannepuskuripykälä on erikseen, jossa on todettu määritelmä, mitä se tarkoittaa. Kysymyshän on puskurirahastoinnista koko tässä asiassa liittyen Emuun. Nyt on todettu selkeästi sellainen asia, joka näkyy erillisenä pykälänä.

Siinä mielessä, kun ilta on myöhäinen tai aamu varhainen tai kumminpäin tämä on, en pitkitä puhetta, vaan olen ehdottomasti tämän kannalla ja toivon tässä muodossa läpimenoa.

Ed. T i u s a n e n : Arvoisa herra puhemies! Tietysti monesti juuri hankalaan kellonaikaan tärkeitä asioita käsitellään ja nyt jälleen.

Ed. Kantalaista, joka käytti puheenvuoron eikä nyt ole paikalla, täältäkin puolelta kuunnellessa tuli mieleen, että asiasta hän puhui ja myös tuntee sen. Nimenomaan sivukulujen palkkasummasidonnaisuus on varmasti ongelmallista, ja niihin ajatuksiin, joista hän pääomavaltaisuudesta tai jalostusasteesta puhui, sopii yhtyä.

Ed. Huotari samoin kuin ed. Vehkaoja puhuivat osallisuudesta päätöksentekoon kolmikanassa, sen osallisuuden puutteesta, kun ihmisillä, työttömillä, joita asia koskee, ei ole ikään kuin kontaktia päätöksentekoon. Sekin on eräs ongelma, jota sopii miettiä.

Kolmikantahan on ollut aika pyhä asia. Siinä on hyvät puolensa, mutta yhdyin siihen kritiikkiin, että siellä tavallaan päätetään ylitse muiden monistakin asioista. Eläkeasioissa se tulee erityisen hyvin esille, kun päätetään eläkkeisiin suunnattuja veroluonteisia asioita, ja myös tässä asiassa. Ihan tärkeä keskustelu, mutta kello on paljon.

Ed. H u o t a r i : Arvoisa puhemies! Ed. Itälä ihmetteli yleisen työttömyysvakuutusmaksun osuutta, jota palkansaajilta peritään. Sillähän rahoitetaan perusturvan osuus, joka kassoihin kuulumattomien osalta siirretään Kelalle perus-

päivärahan ja työvoimapolitiittisen aikuiskoulutuksen rahoitukseen. Toki tässä on ongelmia ja sen vuoksi mielestäni tämä maksu, joka Ahon hallituksen aikana luotiin, onkin vähän ongelmallinen kaiken kaikkiaan.

Ed. Kantalainen otti esille alle 5 miljoonan markan palkkasumman 0,9 prosentin vakuutusmaksun, joka ei alene. Itsekin olisin mieluummin nähnyt kaikkien työnantajien vakuutusmaksun alentamisen, jos tällainen symbolinen alennus oli välttämätön antaa. Mieluummin olisin kuitenkin tämänkin rahan kerännyt puskuriin pahaa päivää varten. Silloin sillä olisi enemmän merkitystä yrittäjille kuin nyt kasvun aikana.

Ed. Manninen puuttui kassojen määrään. Mitä haittaa ed. Manniselle on siitä, että kassoja on useita, kun se kuitenkin on valtiolle edullinen järjestelmä, sitä paitsi tällä hetkellä toimiva järjestelmä? Toki pieniä kassoja voisi yhdistää, mutta niitä ei kuitenkaan ole 450:tä niin kuin eräitä muita hallintoyksiköitä.

Edustajat Manninen ja Kantalainen puuttuivat yrittäjien edustukseen. Minua ei haittaisi, vaikka se siellä olisi, mutta he varmaankin toimivat teollisuuden työnantajiin päin siten, että nämä antavat tilaa omasta osuudestaan yrittäjäjärjestöille.

Ed. Vehkaja: Arvoisa herra puhemies! Ed. Kantalainen käsitteli puheessaan muun muassa parlamentarismia, ja tässähän on hyvä jatkokysymys, mitä kolmikanta mahdollisesti tekee sen jälkeen, kun se on saanut tietoonsa eduskunnan pönten. Tätä mekanismia olisi syytä miettiä. Jos eduskunnan ja hallituksen välit ovat kunnossa, jos siis parlamentarismi toimii, itse näen niin, että hallituksen tehtävänä on tuoda esille ja puolustaa eduskunnan näkemyksiä kolmikantapöydässä seuraavilla kierroksilla. Mutta tapahtuuko tämä?

Muistelen nyt asiantuntijakierroksella esitetyt epäilyt siitä, lienee koskenut vain puskurirahastokysymystä, missä määrin todellisuudessa nämä ovat kolmikantaisia neuvotteluja, missä määrin ne ovatkin kaksikantaisia. Onko niin, että hallitus ikään kuin on osapuolena toisenaissa, vetäytyneemmässä roolissa kuin työmarkkinaosapuolet? Nämä ovat mielestäni seikkoja, joiden selvittämiseen meillä eduskunnan jäsenillä pitäisi olla kiinnostusta.

Toinen asia, ja sitä ed. Itälä käsitteli puheessaan, on lakien vaikeaselkoisuus. Uskon, että vaikka avaisimme lakikirjan melkein mistä kohdasta tahansa, sieltä saisi jotain vastaavanlaista

tekstiä. Kyllähän tähän on jouduttu tällaisen pienipiirteisen säätelyn johdosta. Kun tämä rakenne on kehittynyt pienipiirteiseksi, ei ole mitään tietä pois. Olemme tulleet jo aikaa siihen tilanteeseen, että jokainen meistä tarvitsee henkilökohdaisen asiamiehen, joka tuntisi lainsäädäntöä hieman paremmin kuin me itse.

Ed. Huotari: Arvoisa puhemies! Vaikka istuntosalin kokolattiamatto saakin nenäni jo vuotamaan, kun olen täällä useamman tunnin istunut, silti haluan vielä kommentoida ed. Vehkajan esille ottamaa kaksikantaa, joka mielestäni nimenomaan tässä asiassa on tullut hyvin voimakkaasti esille. Eli miten tämä kolmas kanta, joka on yleensä valtion edustus hallitusten kautta, tulee tarpeeksi voimakkaasti esille? Ja onko niin, että kun työmarkkinajärjestöt joskus vain omasta näkökulmastaan katsovat asiaa ja sen jälkeen asiaa eduskunnassa katsotaan laajemmin, onko koskaan sellaista peruutuspäivää, että voitaisiin vielä ruveta katsomaan yhdessä tilannetta?

Esimerkiksi käy kysymys 0,05 prosenttiyksikön ratkaisusta, jolla on täysin symbolinen merkitys, jolla ei ollut mitään esimerkiksi työpaikkoja tuottavaa merkitystä, niin kuin Palvelutyönantajien edustaja valiokunnassa lopulta myönsikin. Teollisuuden työnantajahan asiaa ei halunnut edes kommentoida. Mielestäni tämän tyyppinen, sanotaanko, jääräpäisyys siinä ajattelussa, että ei huomioida eduskunnan näkökulmia näissä asioissa aina, vaikka olen kolmikannan kannattaja, aiheuttaa kolmikannalle itselleen ongelmia. Sen vuoksi toivon, että tätä hyvää järjestelmää kehitettäisiin niin, että tarvittaessa olisi myös peruutuspäiviä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Hallituksen esitys Euroopan sosiaalisen peruskirjan järjestökanteluja koskevan lisäpöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys 67/1998 vp

Työasiainvaliokunnan mietintö 4/1998 vp

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on työasiainvaliokunnan mietintö n:o 4.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Hallituksen esitys laiksi erään Joroisten kunnassa sijaitsevan kiinteistön myymisestä Järvikylä Gods Aktiebolag -nimiselle yhtiölle

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys 61/1998 vp

Valtiovarainvaliokunnan mietintö 22/1998 vp

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 22.

Keskustelu:

Ed. Vihriälä: Arvoisa herra puhemies! Nyt ensimmäisessä käsittelyssä oleva lakiesitys lähtee siitä, että tässä nimenomaan Metsähallitus on myymässä metsämaata, kiinteistöä, Järvikylä Gods Aktiebolag -nimiselle yhtiölle 37,5 miljoonan markan kauppasummalla. Miksi? Kuten yleisperusteluissa todetaan, Metsähallitukselle on asetettu tuottotavoitteet, ja toisaalta nimenomaan, kun valtioneuvosto hyväksyi luonnonsuojeluohjelmat ja niiden rahoituksen, silloin lähdettiin siitä, että nimenomaan Metsähallitukselta tulisi näiden luonnonsuojeluohjelmien rahoittamiseen vuosille 1996—2004 yhteensä runsaat miljardi markkaa. Rahat hankittaisiin nimenomaan myymällä metsämaata ja myös käytämällä todella tästä tulevia myyntituloja luonnonsuojelualueiden hankintaan.

Nyt tämä kauppa, joka on tullut eduskunnan joko hyväksyttäväksi tai hylättäväksi, on ensimmäisessä käsittelyssä. Yleensä Metsähallituksen kaupat eivät eduskuntaan tule, mutta koska tämä on summaltaan yli 30 miljoonaa markkaa, se on lakiesityksenä maa- ja metsätalousministeriön esittelystä tänne tuotu. Pienemmät, alle 10 miljoonan markan, kaupat tapahtuvat Metsähallituksessa. Metsähallitus voi tehdä ne itsenäisesti, ja 10—30 miljoonaa markkaa vaatii valtioneuvoston ja ministeriön vahvistamisen.

Tämä lakiesitys on käsitelty valtiovarainvaliokunnassa, jolle maa- ja metsätalousvaliokunta on antanut lausunnon. Tässä on todella ollut vain yksi ostaja. Sinänsä kauppahinta varmasti metsäpinta-alan nähdessä on aivan kohtuullinen ja asiallinen, mutta kun tullaan menettelytapapuoleen, maa- ja metsätalousvaliokunnan lau-

sunnosta löytyi ihan riittävästi sellaisia perusteita, että valtiovarainvaliokunta päätyi yksimielisesti hylkäämään tämän lakiesityksen eli palauttamaan sen Metsähallitukselle ja maa- ja metsätalousministeriölle uuteen valmisteluun.

On ihan mielenkiintoista todeta lain perusteissa asian valmistelu ja lausunnot, kun täällä todetaan, että ehdotus on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä virkatyönä Metsähallituksen 20.1.1998 päivätyin esityksen perusteella. Metsähallitus on 4.3.1998 Vantaalla järjestämässään kuulemistilaisuudessa varannut asiasta kiinnostuneille kansanedustajille ja paikallisille intressitahoille tilaisuuden tulla kuulluiksi.

En tiedä, tietenkin tämäkin on sinänsä kaikki varmaan asiaa, mitä tähän on kirjoitettu. Mutta aika oudolta tuntuu myös tämä kuulemistilaisuus. Jos olen oikein ymmärtänyt, niin tämä metsälö ei sijaitse Vantaalla, vaan Joroisten kunnassa ja tuo kuulemismenettelykin on aika ihmeellinen ja outonlainen.

Nyt myös on käynyt ilmi, että pienmetsänomistajat ovat olleet kiinnostuneita samoista metsistä ja ovat myös tehneet tarjouksen. Kävi niin, että sekä maa- ja metsätalousvaliokunta että valtiovarainvaliokunnan maatalousjaosto joutuivat eivät omasta tahdostaan vaan muiden tahdosta huutokauppakamariksi, kun eri päivinä tuli ilmoituksia, että hintaa on nostettu. Ensin ovat tarjonneet nämä pienmetsänomistajat, mikä on sinänsä ihan oikein ja perusteltua, ja sen jälkeen taas ministeriön puolelta nostettiin hintaa ja näytti siltä, että tämä olisi vaikka kuinka loputon tai ellei tätä olisi katkaistu. Jos olisi annettu asian olla käsittelyssä, niin joka viikko olisi hinta noussut.

Sinänsä tietenkin valtion kannaltahan se olisi ollut hyvä asia, että rahaa olisi kertynyt, tai Metsähallituksen kannalta, mutta ei eduskunnan asia ole käydä huutokauppaa metsälöiden hinnasta, vaan me päätämme täällä, hyväksytäänkö kauppa vai ei, ja ne asiat pitää valmistella kyllä valtioneuvoston ja tässä tapauksessa myös Metsähallituksen piirissä.

Näiden syiden perusteella, joita olen esille tuonut, valtiovarainvaliokunta päätyi yksimielisesti esittämään, että tämä lakiesitys hylättäisiin ja valmisteltaisiin uudelleen.

Ehkä on syytä tässä myös todeta, että tämä lienee ensimmäinen merkittävä tämäntapainen maapolitiikkaa koskeva käsittely täällä salissa sen jälkeen, kun yhteisöjen maanhankinnan rajoituslaki kumottiin, joka nimenomaan Itä- ja Pohjois-Suomessa oli merkittävä siinä mielessä,

että maatalous- ja ennen kaikkea metsätalousmaa pyrittiin saamaan pienille tiloille lisämaaksi ja lisämetsäksi. Nythän ei enää sitä mahdollisuutta ole, kun työvoima- ja elinkeinokeskusten maatalousosastoilla ei ole tässä osuutta eikä arpaa. Tässä on tietenkin kysymys Metsähallituksen maasta, mutta, jos olen oikein ymmärtänyt, nekin tulivat tiedoksi kuitenkin maaseutuelinkeinopiirille ja sitä kautta niitä voitiin ohjata alueella oleville pientiloille lisämaaksi.

Arvoisa herra puhemies! Todella olemme päätyneet siihen, että tämä lakiesitys tulisi hylätä. Tämä oli yksimielinen kanta.

Ed. T e n n i l ä : Herra puhemies! Hallitus ehdottaa eduskunnalle, että Metsähallitus oikeutettaisiin myymään Järvikylä Gods Aktiebolag -nimiselle osakeyhtiölle Joroisten kunnassa sijaitseva, valtion metsämaahan kuuluva, kokonaispinta-alaltaan 2 515 hehtaarin suuruinen Rantahovi -niminen tila lukuunottamatta eräitä luonnonsuojeluvarauksiin menneitä alueita 37,5 miljoonan markan kauppahinnasta.

Toisin kuin ed. Vihriälä minä en näe ongelmaksi sitä menettelytapaa tai en näe pääongelmaksi sitä menettelytapaa, millä tämä kauppa on tehty. Minä näen pääongelmaksi sen, että on ylipäätään suuntauduttu valtionmaiden myymiseen. Minä nimittäin näen tämän esityksen osana uusliberalistista vyörytystä, joka Suomessa on ollut valtavirtana jo noin kymmenen vuotta. Kaikkihan alkoi siitä, että ensin valtion virastoja muutettiin liikelaitoksiksi, sitten niitä yhtiöitettiin ja sitten niitä ruvettiin myymään yksityisille. Nyt jo erittäin iso osa valtionyhtiöistä on myyty lähes kokonaan ja osa jo kokonaankin. Parhailaankin eduskunnan käsittelyssä on tunnettu Enso — Stora- tai Stora — Enso-asia, jossa Enson osalta ehdotetaan, että valtio luopuu määrävähemmistöstään muodostettavassa metsäjätissä. Tällä on merkitystä, sillä se tarkoittaa käytännössä sitä, että päätösvalta viime kädessä siirtyy Ruotsiin.

Nyt tätä uusliberalistista vyörytystä ollaan siis jatkamassa ja ollaan siirtymässä valtionmaiden myymiseen. Minä en kannata tätä, vaikka tarkoitukseksi ilmoitetaan luonnonsuojelualueiden hankinta. Tämähän on päättymätön tie. Jos valtionmaita ruvetaan myymään ja jos se sallitaan ja sille tielle lähdetään, sillä tiellä ei ole loppua, ei ennen kuin kaikki valtionmaat on myyty. Kokemus tämän osoittaa valtionyhtiöiden osalta, mihin päädytään, jos jollekin tielle lähdetään.

On erittäin hyvä, että esitetään esityksen hylkäämistä tässä vaiheessa, mutta kyllä eduskunnan pitää olla jämäkkänä myös jatkossa ja pitää huolta siitä, että luonnonsuojelualueiden hankintarahat haetaan muualta kuin myymällä valtion omaisuutta.

Mitä vielä Metsähallitukseen tulee, niin sen osaltahan on ollut paljonkin ongelmia vuosikymmenien aikana. Lapissa valtionmaita on paljon ja Metsähallitus on niiden haltijana. Joskus aiemmin Metsähallitus oli jonkinlainen valtio valtiossa, sitä hyvin patruunamaisesti hoidettiin, väkeä ei kuultu. Tämän hetken ongelmana Metsähallituksen osalta, niin meillä päin koetaan, on se, että Metsähallituksesta on tehty liikelaitos ja sillä on kovat tuottovaatimukset. Tämä johtaa siihen, että erilaisia maksuja pyritään nostamaan, ja se tietysti aiheuttaa hankausta paikallisen väestön kanssa. Minä pidänkin tärkeänä keskustella ylipäätäänkin myös Metsähallituksesta jatkossakin, siitä, mitä linjaa sen pitää toteuttaa. Minusta sen pitää olla hyvä valtionmaiden haltija tietysti, mutta kyllä sen pitää ottaa huomioon myös paikallinen väestö. Lapista on esitetty ihan viime aikoinakin sellainen vaatimus, että kun Metsähallitus tuottaa varsin hyvin rahaa valtiolle, ainakin osa noista rahoista pitää osoittaa sinne, missä tuotto tosiasiaa tehdään, eli maaseutualueille pohjoisessa, missä puuta hakataan ja missä tilanne on hyvin vakava.

Tässä on saatu nyt tällainen ainakin väliaika Metsähallituksen maanmyynnin osalta, ja toivon, että tätä aikaa käytetään sen myös syvempään harkintaan, pitääkö tällä tiellä ylipäätään kulkea, tällä uusliberalismin tiellä. Loppujen lopuksi valtiolla ei ole enää paljon päätettävää, jos se kaikesta omaisuudestaan, sääntelystä ja kaikenlaisesta halustakin päättää ja vaikuttaa luopuu.

Ed. K o i s t i n e n : Arvoisa puhemies! Siltä pohjalta, että valtiovarainvaliokunnan mietinnössä sanotaan, että valiokunta ehdottaa, että asia saatetaan Metsähallituksen ja maa- ja metsätalousministeriön uuteen valmisteluun, haluan puuttua muutamiin asioihin ja kohtiin, joista maa- ja metsätalousvaliokunta lausuntoa antaessaan keskusteli ja joista se päätöksiä teki.

Voi sanoa, että heti kohta sen jälkeen, kun saimme maa- ja metsätalousvaliokuntaan tämän hallituksen esityksen ja asiaa ryhdyttiin käsittelemään, hämmästys lisääntyi ja lisääntyi meillä tämän asian valmistelun suhteen. Kun tätä lausuntoa valmisteltiin, siitä esityksestä, mikä meillä

oli, ilmeni, että Metsähallitus oli 13 päivänä tammikuuta 1998 tehnyt esisopimuksen kiinteistökaupasta ostajatahon kanssa ja lakiehdotus, kuten ed. Vihriälä jo mainitsi, oli valmisteltu Metsähallituksen 20 päivänä tammikuuta 1998 päivätyksen esityksen perusteella.

Valiokunta totesi, ettei kiinteistön asettamista myyntiin ollut saatettu julkiseen tietoon esimerkiksi myynti-ilmoituksin. Toisaalta valiokunnalle toimitetussa selvityksessä esitettiin, että Metsähallituksen luonnonsuojelualueiden hankinta ja siitä johtuva maanmyyntivelvoite on ollut näkyvästi esillä eri tiedotusvälineissä. Tästä johtuen useat lisämaata halunneet metsänomistajat olivat ottaneet yhteyttä Metsähallitukseen ja useimmiten oli kyseessä ollut Metsähallituksen maiden lähinaapuri tai lähellä niitä sijaitseva maanomistaja. Vain kaavoitetuista tonteista oli julkaistu myynti-ilmoituksia. Tästä asiasta keskustelimme ja kyselimme Metsähallituksen pääjohtajan läsnä ollessa, miksi tätä ilmoittelua ei ollut tapahtunut julkisesti. Siihen meille vastattiin, että Metsähallituksella ei ole mitään velvoitetta panna julkista kilpailua pystyyn.

Juuri tästä vaiheesta, että kuitenkin lehtitietojen kautta metsänomistajat olivat saaneet tietää tästä asiasta ja heille oli vastattu, että maata ei ole myynnissä, alkoi epämääräinen kierre myöskin maa- ja metsätalousvaliokunnan piirissä eli valiokuntalaisten epämääräinen tunne lisääntyi.

Vain kaavoitetuista tonteista oli julkaistu myynti-ilmoituksia. Myös kyseessä olevassa tapauksessa ostaja oli esittänyt neuvotteluja maa-kaupasta kuultuaan, että Metsähallitus myy metsämaita suojeluohjelmien rahoittamiseksi. Siis kysyntää oli ollut.

Valiokunta totesi lausunnossaan, jonka antoi valtiovarainvaliokunnalle, että vaikka säännökset eivät sinänsä velvoita tarjouskilpailun järjestämiseen valtion kiinteistöjä myytäessä, myynnissä tulee kuitenkin aina varmistua siitä, että kiinteistöjen ostoon halukkaita ei sivuuteta siten, että myynnissä jää paras mahdollinen taloudellinen tulos saavuttamatta, aivan kuten ed. Vihriälä jo puheenvuorossaan sivusi tätä asiaa. Valiokunta katsoikin, ettei Metsähallituksen menettely kyseisessä kaupassa täytä niitä vaatimuksia, jotka valiokunta on asettanut valtion kiinteistöjen myyntimenettelylle.

Eräs yksityiskohta, arvoisa puhemies.

Kuten aikaisemmin jo mainitsin, meille valiokuntaan tulleista papereista ilmeni, että Metsähallitus oli 13 päivänä tammikuuta kuluva

vuotta tehnyt esisopimuksen tästä kiinteistökaupasta. Kuitenkin hallituksen esityksessä, virallisessa paperissa, yleisperustelujen kohdassa 4, Asian valmistelu ja lausunnot, sanotaan: "Metsähallitus on 4 päivänä maaliskuuta 1998 Vantaalla", kuten ed. Vihriälä mainitsi, "järjestämässään kuulemistilaisuudessa varannut asiasta kiinnostuneille kansanedustajille ja paikallisille intressitahoille tilaisuuden tulla kuulluksi."

Tässä kohden kysyimme, kun maa- ja metsätalousministeriön virkamies oli paikalla, miksi kuulemistilaisuus oli vasta maaliskuussa, kun esikauppasopimus oli tehty jo tammikuussa, mitä merkitystä sillä on ja miksi se oli Vantaalla eikä paikan päällä. Me kaksi kertaa saimme virkamieheltä vastauksen: Tämä kuuleminen oli epävirallinen. Kuitenkin tämä asia on virallisessa tekstissä.

Täällä ilmeisesti ja toivottavasti myöhemmin tulee eräs kansanedustaja sanomaan, miksi tässä ilmeisesti mainitaan, että "kansanedustajille". Mitä tekemistä meillä kansanedustajilla on tällaisen kaupan kuulemistilaisuudessa, ellei ole osallinen? Silloin ei tarvitse mainita, että tilaisuus on kansanedustajille. Eräs kansanedustaja oli pyytänyt näitä tahoja keskustelemaan asiasta epävirallisesti. Se on viety sitten viralliseen tekstiin. Tämä on yksi kohta, minkä maa- ja metsätalousvaliokunta kyllä haluaa uudessa valmistelussa tulevan korjatuksi. Lähetimme viestin jo virkamiehen kautta maa- ja metsätalousministeriöön, koska emme olleet varmoja, miten tälle hallituksen esitykselle tässä talossa käsittelyn aikana käy. Mutta nyt kun tämä on saanut tämän kääntein kuin on saanut, toivottavasti tällainen epämääräisyys korjaantuu.

Mihin me voimme luottaa meille tulleissa hallituksen esityksissä? Mistä me tiedämme, ellei olisi ollut sellaisia henkilöitä tässä tapauksessa valiokunnassa, jotka henkilökohtaisesti tiesivät tämän kohdan ja rupesivat peräämään? Siinä vaiheessa sitten tunnustetaan, että tämä onkin ollut täysin epävirallinen tilaisuus eikä sillä oikeastaan ole mitään tekemistä tämän hallituksen esityksen kanssa varsinaisesti. No, on ja on, voidaan sanoa, mutta sitä ei olisi pitänyt siinä muodossa ottaa tekstiin.

Pahoittelimme ja olimme tyrmistyneitä tällaisesta asian valmistelusta. Samassa yhteydessä sanoimme ja sanon tässäkin tilanteessa, että kun meille syksyllä tähän taloon tulee vastaavanlainen, ei juuri tällainen mutta vastaavanlainen, hallituksen esitys samalta ministeriöltä valtionmaiden vaihtamisesta, myynnistä jne., mikä se

muoto tulee olemaankaan, erittäin tarkasti tulomme seuraamaan ja katsomaan, miten tämänkin asia on valmisteltu.

Aivan kuten muutama asia aikaisemmin hallituksen esityksestä sanottiin, että meidän pitäisi tehdä hyvää lainsäädäntöä tässä talossa, tämän asian valmistelu on ollut erittäin puutteellinen, ja sanoisin, että asia on hyvin välinpitämättömästi valmisteltu.

Ed. L a h t e l a : Arvoisa herra puhemies! En toista samoja asioita, mitä ed. Koistinen totesi, koska siinä tulivat kaikki asiat, mutta jatkan siitä oikeastaan, mitä kysymyksiä tämän laatuinen kaupanteko herätti, jota Metsähallitus suunnitteli.

Tämä vain ihmetyttää siinä mielessä, jotta minkä takia kyseistä metsämaata, palstaa, ei laitettu julkisesti myyntiin, koska jäljestäpäin paljastui vasta se, jotta tälle oli halukkaita ostajia. Jäljestäpäin jopa tämä, joka on ensimmäisen tarjouksen tehnyt, on valmis nostamaan hintaa huomattavasti korkeammalle tasolle, mikä aiheuttaa kysymyksen: Minkä näköisiä kauppia yleensä Metsähallitus on aikaisemmin tehnyt? Jos tämä tällaista suhmurointia koko hommeli on, mitä siellä on mahdollista aikaisemmin tehdä?

Kun tähän tempaistiin kiinni, tuntui hirveän pahalta. Kaikki tahot pahoittelivat ja sanottiin, ettei missään tapauksessa maa- ja metsätalousvaliokunta voisi käydä penkomaan. Sanottiin, jotta ei kaupanteko kuulu teille eikä tällaisia pidä selvittämään lähteä, pitää vain luottaa, että kaikki menee hyvin. Siellä hoidetaan, kyllä tämä on viimeisen päälle hyvin valmisteltu.

Onneksi me olimme vähän itsepäisiä, ja pitää todeta, että kaikki ovat vähän samanlaisia jääripäitä. Pidettiin ohjaket tiukoilla, ja nyt ollaan tässä tilanteessa, joka on hyvä siinä mielessä, että ei muuta vaihtoehtoa ole kuin tässä vaiheessa hylätä tämä.

Toinen puoli valtionmaiden myynnissä yleensä on se, että minä olen yleensä suhtautunut aika penseästi ja kielteisesti. Nämä luonnonsuojelualueet pitää rahoittaa muulla tavalla, koska tässäkin tapauksessa tämä on talousmetsää, joka vuosittain tuottaa määrätyn määrän rahaa, ja aina maassa raha on kyllä tallessa, ja kun se on hyvää kasvavaa metsää, se tuottaa pitemmän päälle paljon enemmän, kuin että tällä tavalla syödään ja pannaan rahat johonkin semmoiseen museoalueeseen, ostetaan jotain suota tai rämettä, ja siitä ei saada koskaan mitään.

Ed. M ä h ö n e n : Arvoisa herra puhemies! Tästä asiasta on tänäkin iltana kuultu erinomaisia puheenvuoroja ja itse asiassa hyvinkin seikka-peräiset selvitykset, miten tämä asia eteni maa- ja metsätalousvaliokunnassa. Mutta herra puhemies sallinee, että muutamalla sanalla vielä palaan tähän kysymykseen. Otan muutamia asioita esille, jotka jo toin tämän asian lähetekeskustelussa. Asian laatu on sen tyylinen, että on ehkä hyvä muistuttaa muutamista asioista myöskin tällä hetkellä.

Tämän käsittelyvaiheen aikana muutamaaan otteeseen on tullut esille myöskin se, mitä täällä ed. Lahtela ja ed. Tennilä ottivat esille, onko maan myynti itse asiassa välttämätöntä tässä laajuudessa. Tähän asiaan en niinkään paljon puutu, vaikka samat kysymykset ovat useampaan otteeseen itsellenikin liikkuneet päässä, mutta niihin saatetaan palata myöhemmässä vaiheessa jonkun toisen asian yhteydessä enemmänkin.

Koko tämän asian käsittelyn ajan oli sellainen tunne, että kansanedustajia pyritään pomottelemaan tietyltä taholta, ja mikä tässä oli erittäin silmiinpistävää käsittelyvaiheen aikana, oli se ylinämielisyys, mitä tämän asian ympärillä liikkui. Esimerkiksi kun kyselimme useammankin kansanedustajan toimesta Metsähallitukselta, mitkä ovat hinnanmääräytymisperusteet tälle kaupalle, niin lupauksesta huolimatta siellä pantiin jarrut päälle ja tietoja ei meille toimitettu eikä kenellekään muullekaan.

Mitä siitä on seurauksena? Paitsi että alun perin Metsähallitus ei vaivautunut kysymään keneltäkään muulta kuin yhdeltä taholta, ei keneltäkään muulta, löytyisikö halukkaita, niin tällaisten halukkaittenkin asema olisi ollut äärettömän vaikea. Samoin on vaikea meidän kansanedustajien tulla ratkaisemaan tähän saliin, onko kauppa hyväksyttävä vai hylättävä, sen vuoksi että minkäänlaista tietopohjaa hinnanmääräytymisperusteista ei todellakaan meille luovutettu.

Valiokunnassa kysyttiin useampaan kertaan, voiko Metsähallitus menetellä tällä tavalla. Sieltä sanottiin yhtä monta kertaa: Kyllä voi, näin on tehty. Kun tivattiin, miten jatkossa on, niin vastaus oli jopa kahteen kertaan: Näin tullaan vastaisuudessaakin menettelemään. Minä ihmettelen, että kun tällaiset massat yhteistä kansallista omaisuutta ollaan myymässä, edes niille henkilöille, jotka tässä salissa tätä kauppaavat ovat miettimässä, ei näitä tietoja suotu, puhumattakaan että niitä olisi annettu jollekin ulkopuoliselle, ikään kuin ne olisivat salaisia, ja salaisilta ne näyttivätkin. Pidän erittäin epärehellisenä menette-

lynä tällaista toimintaa, ja ihmetellä vain sopii, että valtiojohtoinen laitos tällä tavoin voi menettellä jopa kansanedustajia kohtaan.

Koko valiokuntakäsittelyn aikana siellä tietysti oltiin aika monta mieltä, ainakin kahta päälinjaa. Kun me tämän asian otimme kriittisesti esille ja vaadimme, että asia on perusteellisemmin selvitettävä ja muillekin annettava mahdollisuus tarttua tähän tilaisuuteen hankkia metsämaata mahdollisesti osakeyhtiömuotona tai jonain muuna muotona, niin joskus tuntui, että jos nyt meitä ei aivan rikollisiksi luokiteltu, niin kuitenkin pikkuisen pelleiksi, mikä myös suoraan sanottiin. Tätä minä myös ihmettelin, että ei pinna tuntunut oikein pitävän siellä kaikilla. Mikä on syy, että näin meneteltiin, sitä en käy tässä arvailemaan, mutta kovasti ihmeelliseltä tuo asia tuntui. Onneksi nyt tuntuu takki joiltakin kääntyneen siinä suhteessa, että nyt ollaan niin kovasti tämän asian hylkäämisen puolesta, ja hyvä näin.

En malta olla puuttumatta myöskään kysymykseen, joka liittyy lakiesityksen yleisperusteissa neljänteen kohtaan, mainintaan asian valmistelusta, johon ed. Koistinen ja ed. Vihriälä myös puuttuivat. Siinä mainitaan, että Metsähallitus järjesti Vantaalla silloin ja silloin kuulemistilaisuuden asiasta kiinnostuneille kansanedustajille ja muille intressitahoille.

Tuossa kuulemistilaisuudessa, jos sallittaneen, arvoisa puhemies, oli neljä kansanedustajaa, jotka olimme todella kiinnostuneita syystä, että meihin oli oltu yhteydessä useammankin kerran noilta alueilta monienkin tilanomistajien toimesta, ed. Pehkonen muun muassa, ed. Ihämäki, ed. Komi ja puhuja.

Tuossa tilaisuudessa meille ilmoitettiin, että kauppaesopimus on jo tehty eikä Metsähallituksella ole tämän asian kanssa mitään tekemistä enää, se on ministeriössä. Metsähallitus ei järjestänyt tätä kuulemistilaisuutta, päinvastoin kuin lain perusteluissa on esitetty, vaan puhujan ja paikallisten toimeksiantajien toivomuksesta olin yhteydessä Metsähallitukseen, jossa sitten sovimme, että me voimme tulla keskustelemaan tähän kauppaan liittyvistä kysymyksistä. Kun väitetään, että tämä olisi ollut jonkinlainen kuulemistilaisuus, niin tämä ei täytä alkeellisimpiakaan piirteitä, joita kuulemistilaisuudelta vaaditaan. Siinä suhteessa usko, että lakia valmistellaan oikeilta pohjilta ja oikeilla tiedoilla ja oikeudenmukaisesti, ainakin tämän asian yhteydessä joskin aikaa puhujalta romahti. Tämä on totuus.

Tämän kysymyksen, joka nyt meillä on käsit-

telyssä, pitäisi olla kyllä esimerkkinä tulevaisuudessa sikäli, että kun tällaisia omaisuusmassoja liikutellaan valtiolta jollekin muulle taholle, asian valmistelussa ei sellaista ylimielisyyttä ja ylimalkaisuutta olisi kuin tässä on. Aivan kuten ed. Vihriälä totesi, en puutu hintakysymykseen, se saattaa olla aivan kohdallaan. Ainoastaan menettelytavasta tässä on kysymys, ja siitä tämä koko protestointi lähti tämän asian suhteen. Toivon, että tämä jää viimeiseksi vastaavaksi tilaisuudeksi. Meidän kannattaa tulevaisuudessa hyvin tarkasti harkita, ollaanko muuttamassa niitä rajoja, joihin saakka jollakin on oikeus myydä, vai pitääkö tarkistaa niin, että demokraattinen valvontaelin pääsee jo pienemmissäkin kaupoissa asiaan mukaan, jolloin oikeudenmukaisuutta pystytään vähän paremmin turvaamaan.

Olipa ostaja kuka tahansa, jos tuo kauppa aikanaan syntyy, siihen en ota kantaa, eivätkä tämä protestointi ja nämä kannanotot suinkaan ole pienimmässäkään määrin osoitetut ostajaa kohtaan, joka tässä on menetellyt täysin niin kuin kuka tahansa ostaja, täsmälleen niin kuin kuka tahansa meistäkin olisi menetellyt. Nyt on vain toisesta osapuolesta, myyjästä, ja myyjän menettelytavasta kysymys.

Meillä on Itä-Suomessa paljon puhuttu maa-seutuelinkeinojen vähentymisen yhteydessä siitä, että meidän pitää korvaavaa elinkeinotoimintaa saada aikaiseksi, ja totta kai puuvaltaisimmalla alueella Suomessa tulee ennen kaikkea mieleen se, että metsissä meidän rikkautemme on. Mikäli pientilat ovat vaikeuksissa tällä hetkellä, on varsin suotavaa, että ainakin niille annetaan mahdollisuus vaikkapa yhteismetsien kautta hakea omaa mahdollisesti toimeentuloaan tulevaisuudessa omistamalla metsää, pienimuotoisempaa taikka suurimuotoisempaa, mitä tahansa, ja mekaanisen puunjalostusasteen kohottamisen kautta hoitaa myös oma toimeentulonsa tulevaisuudessa.

Lopuksi totean, että esitys, minkä valiokunta on tehnyt tästä asiasta, on erinomaisen hyvä ja täyttää täsmälleen sen tarkoituksen, mikä maa- ja metsätalousvaliokunnan käsittelyssä tälle oli asetettu. Toivottavasti se ylimielisyys, mikä tämän kaupan valmistelun yhteydessä esiintyi, on taakse jäänyttä elämää ja päästään palaamaan yksinkertaiseen päiväjärjestykseen.

Ed. N u r m i : Arvoisa puhemies! Maa- ja metsätalousvaliokunnan jäsenenä totean, että ehkä lakiehdotuksen hylkäys on paras vaihtoehto tässä monisäikeisessä asiassa, koska kaupan

menettelytavoissa on näyttänyt olevan moitteen sijaa.

Ed. T i u s a n e n : Arvoisa puhemies! Tässä nyt näyttää olevan aikamoinen esimerkkitapaus, joka kuvaa kyllä toisaalta sitä, miten virkamiehet suhtautuvat kansanedustajiin tai yleensä niin sanottuihin luottamusmiehiin, ja toisaalta kyllä ehkä sitä, minkälaista henkeä yleensä maa- ja metsätalousministeriössä harrastetaan ja pidetään elossa, samoin Metsähallituksessa. Hyvin paljon kiitoksia tietysti, että maa- ja metsätalousvaliokunta on näin tähän asiaan reagoinut, ottanut tämän ihan tosissaan ja tehnyt melkein kansalaisaktiivitoimintaa. Siellä on tehty kansanedustajan työtä parhaimmillaan, kun on tässä oltu aktiivisia. Se, että valiokunta tuntuu reagoineen, on ihan positiivista.

Ed. Tennilä ja ed. Lahtela puhuivat tuohon arvelemaan sävyyn maan myynnistä, ja yhdyin tuohon. Mark Twain on todennut, että maata kannattaa omistaa, koska sen valmistaminen on lopetettu. Kyllä siinä nyt tasavallan viimeisiä jalokiviä myydään, kun metsäomaisuutta myydään. Kun sitä nyt myydään kuitenkin luonnon-suojeluhankkeiden rahoitukseen, tietyn vajeen rahoittamiseen, joka on syntynyt vuosien aikana, jo edellisten hallitusten aikana, niin toisaalta samaan aikaan tuotetaan myös ympäristönäkökulmasta ongelmia, kun myydään rantoja ja yksityistetään metsäomaisuutta. Esimerkiksi metsä on tällöin paljon enemmän tehokäytön kohteena kuin ehkä Metsähallituksen järjestelmässä tapahtuu. Tässä ympäristönäkökulmasta voi tapahtua juuri päinvastoin, vaikka sillä rahalla rahoitetaan aikaisempia ympäristö- ja luonnon-suojeluhankkeita.

Joka tapauksessa minäkin näkisin kyllä, että raha olisi mieluummin löydettävä muualta kuin niin, että se hankitaan myymällä metsäomaisuutta, koska siinähan myös tulee vetävän käteen kuitenkin se narunpää ennemmin tai myöhemmin.

Ed. R. K o r h o n e n : Arvoisa puhemies! Haluan todeta, että allekirjoitan aika täydellisesti kaiken sen, mitä ed. Mähönen korokkeelta puhui. Itse tulin tästä asiasta tietoiseksi jo ennen kuin se tänne tuli, pikkuisen toisen kuvion kautta. Juuri johtuen valtion aikaisemmista luonnon-suojelutoimenpiteistä ja nyttemmin Natura 2000-hankkeesta Suomenjoen yhteismetsiltä on mennyt useita satoja hehtaareja suojelutoimenpiteiden kohteiksi. He olivat tämän viimeisen 500 heh-

taarin suojelun yhteydessä anoneet Metsähallitukselta vaihtomaita Joroisten alueelta. Kyse on juuri näistä samoista metsäalueista, jotka nyt ovat myynnin kohteena. He olivat saaneet vastauksen, että Metsähallitus ei koskaan eikä missään tapauksessa tule luopumaan näistä metsäalueista tai myymään tai vaihtamaan niitä.

Siitäpä syystä, kun näitä asioita pohdiskeli täällä henkilöitten kesken ääneen, niin hämmästytti oli sangen suuri, kun tuli tietoon, että maa- ja metsätalousvaliokuntaan on tulossa käsittelyyn tämä kauppa. Aivan kuten ed. Mähönenkin totesi, minä en missään tapauksessa vastusta valtion maiden myyntiä. En missään tapauksessa vastusta kyseistä ostajaakaan. Ainoa asia, mikä on kyseenalainen tässä, on menettelytapa ja se, kuinka erilaiset ostajat ja ostohalukkaat yhteisöt ovat joutuneet erilaisen kohtelun alaisiksi.

Moite kohdistuu, kuten ed. Mähöselläkin, myyjään eli valtiollista instituutiota edustaviin henkilöihin ja Metsähallitukseen. Tuntuu kuin koneisto olisi unohtanut tehtävänsä valtion omaisuuden hoitajana ja erityisesti, kun valtion omaisuutta myydään, hinnan maksimoinnin, minkä mikä tahansa yritys tekisi omalla kohdallaan.

Myyntitoimenpiteisiin on todella jouduttu suojelupäätösten rahoittamisen vuoksi. Minusta on silloin, kun valtio tekee suojelupäätöksiä ja laatii mittavan Natura 2000-ohjelman, tulee olla osoitettavissa korvausmaita tai myytäviä metsiä, joiden myynnillä rahoitetaan niitä hankkeita.

Lain perustelut, kuten ed. Mähönen otti puheenvuorossaan esille, ovat kevyet. Se todella antaa minusta varjon sille työlle, mitä teemme, koska kansalaisten yhdenvertaisuuden vuoksi on äärettömän tärkeää, että lain perustelut ovat oikeat ja oikein tehdyt eikä niistä löydy mitään epäilyä sijaa. Eduskunta on kuitenkin valtakunnan korkein lakia säätävä elin. Jos me emme voi kunnioittaa virkahenkilöitä, jotka näitä tekevät virkатыönä, kuinka kansalaiset voisivat kunnioittaa meitä, kun me täällä niitä hyväksymme?

Arvoisa puhemies! Olen syvästi pahoillani, että tällainen laki tuli näin pitkälle, mutta toisaalta äärettömän iloinen siitä, että maa- ja metsätalousvaliokunta lausunnon antajana on menettänyt linjakkaasti ja valtiovarainvaliokunta linjakkaasti edelleenkin hylätessään lain.

Haluan edelleen korostaa, että ostajaa ja yleensä kaupantekoa vastaan minulla ei ole mitään, päinvastoin kannatan sitä. On erinomainen asia, että asia palautuu kunnolliseen ja oikeudenmukaiseen valmisteluun.

Ed. A i t t o n i e m i : Herra puhemies! Yhdyn ed. Tennilän näkemykseen valtion omaisuuden myynnistä, joka tapahtuu etupäässä syöntivelkojen maksamiseen. Toisaalta vaakakupissa painaa se, että varoja hankitaan luonnonsuojelualueiden lunastamiseen, joka sekin on kyllä laittomalla pohjalla, kun maanomistajat eivät ole korvauksiaan saaneet.

Kun ajattelee tätä tapausta ja karsii pois epäoleellisen, on aika merkillinen tilanne. Tässä myyjä on ollut oikea ja ostaja on ollut oikea, hintakin on ollut todennäköisesti käypä, mutta asia on nyt mennyt hakaukseen siitä syystä, että myyjät, jotka ovat valtion puolesta käyttäneet valtaa, ovat alkaneet kukkoilla isoa isäntää eli eduskuntaa vastaan. Siinä mielessä olen ilman muuta sitä mieltä, että tässä on ollut erinomainen paikka näyttää, missä on kaapin paikka.

Täällä on puhuttu paljon pienistä metsänostajista Joroisissa. Kyllä tilanne on se, että kun on näin suurista määristä ja suurista summista kysymys, eivät mökkilläiset tietysti tällaisia ostele. Kyllä yleensä tällaisessa kaupassa otetaan yhteyttä kokonaisvaltaiseen ostajaan, jolla on ostohaluja ja -kykyä.

Loppujen lopuksi, summa summarum, suorastaan nautin, että eduskunta on tällaisessa asiassa näyttänyt isännän valtansa ja sillä siisti.

Ed. V u o r e n s o l a : Arvoisa puhemies! En henkilökohtaisesti näe mitään erityistä ristiriitaa siinä, että valtion metsiä myydään yksityisille henkilöille, vallankin tässä tapauksessa, kun on kysymys itse asiassa yksityisten henkilöiden ja mautilojen ja myös metsänomistajien elinkeinon elinkelpoisuuden parantamisesta. En näe siinä varsinaisesti mitään ristiriitaa. Luulen, että siitä hommasta yhteiskunta omansa ajan mittaan kylä saa pois.

Mutta jos kyseessä oleva kauppa olisi hyväksytty, niin kyllähän siitä olisi syntynyt ennakkotapaus, ennakkotapaus nimenomaan sen jälkeen, kun laki maanhankinnan rajoittamisesta kumottiin. Minä osaltani toivon, että lain hylkääminen nyt viestii Metsähallitukselle, maa- ja metsätalousministeriölle kuin myös osittain itse asiassa valtioneuvostokastajille siitä, että menettelytavat tämän tyyppisissä kaupoissa pyrittäisiin yhtenäistämään ja lähtemään nimenomaan siitä liikkeelle, että ostajat olisivat tasavertaisia kauppatilanteessa.

Ed. P e h k o n e n : Arvoisa puhemies! Tämä asia saattaa olla satoa hiljattain tapahtuneesta

maanhankintalain kumoamisesta. Tuo lakihan koski juuri sitä aluetta, mistä nyt puhutaan, eli Itä-Suomea. Käsitykseni on sellainen, että kun laki oli voimassa, piti kaupat perustella paremmin ja huomioida erilaiset ostajaehdokkaat.

Kyseessä oleva kauppa on kyllä varsin mielenkiintoinen. Täällä on jo todettu, että ostaja on kaikin puolin kelvollinen. Sitä ei kukaan ole asettanut missään vaiheessa kyseenalaiseksi. Ostaja on kaikella lailla todella kunnioitettava, paljon aluetta eteenpäin vievä, ja on ymmärrettävää, että se pyrkii ostamaan. Se on ihan ok. Tämän sanon vain sen tähden, kun jotkut ovat pyrkineet sanomaan, että tässä ollaan ostajaa vastaan. Missään tapauksessa siitä ole kysymys, vaan siitä, niin kuin ed. Mähönen jo kirkkaasti sanoi ja muutkin täällä, että tämä kauppa on hoidettu myyjän taholta hyvin oudolla tavalla.

Minulla on maa- ja metsätalousministeriön tiedote Metsähallituksen voitoista, joka on päivätty huhtikuun 23 päivälle. Siinä sanotaan, että 190 miljoonaa markkaa tuloutetaan muun muassa valtiolle voittoja ilman maa-alueen luovutuksia. Voitto on ollut kaikkiaan 331 miljoonaa markkaa tämän paperin mukaan. Kun 245 miljoonaa on tavoite, mihin Metsähallitus on velvoitettu, kyllähän tuo raha kuvaa, ettei sillä mitään myyntipakkoa enää ole.

Omaista mielestäni ihannepäätös kyseessä oleville alueille olisi niiden jakautuminen halukaille ostajille ja alueen virkistyspalvelujen edelleen kehittäminen. Mielestäni valtiovarainvaliokunnan esitys saattaa kauppa uudelleen valmisteluun Metsähallitukseen ja ministeriöön on varsin kannatettava.

Ed. V i h r i ä l ä : Arvoisa puhemies! Sekä valiokunnissa että salissa nyt käyty keskustelu osoittavat selkeästi sen, että Metsähallituksen toiminta nimenomaan valtion omaisuuden myyjänä ei kestä joka suhteessa kriittistä arvostelua. Toisaalta ehkä tämän keskustelun siivittämänä tulisi muutenkin käydä laajempaa keskustelua siitä, miten valtion omaisuuden eli ennen kaikkea metsäomaisuuden kanssa tulee tulevaisuudessa menetellä. Ensi viikolla käymme salissa keskustelua siitä, kuinka metsäomaisuutta siirtyy myös ruotsalaisten haltuun, ja näitä kysymyksiä tulisi tarkastella.

Mutta Itä- ja Pohjois-Suomelle toki on Metsähallituksen maille ja metsillä ollut erittäin suuri merkitys, mutta en suinkaan ole samaa mieltä kuin ed. Tennilä, ettei Metsähallituksen maita voitaisi myös myydä yksityisille erityisesti sillä

tavalla kuin ed. Mähönen toi esille, kun ajatellaan nyt tilannetta esimerkiksi Savon alueella, josta tässä kaupassa on kysymys. Olisi varmaan paikallaan eduskunnassa ja valiokunnissa käydä hyvin laaja keskustelu Metsähallituksen asemasta, kun ensi vuoden tulo- ja menoarviota käsitellään, ja ennen kaikkea siitä, millä tavalla Metsähallitus kauppaa käy, kun metsäomaisuutta on myymässä.

Ed. Koistinen: Arvoisa puhemies! Korostan vielä minäkin, että meillä ei ole ollut koko tämän asian käsittelyn aikana minkäänlaista kysymystä ostajista. Emme ole kauppamiehiä, vaan kysymys on menettelytavasta.

Ed. Aittoniemi otti esille, että mökkiläiset eivät kykene ostamaan, vaan tässä on ollut yksi ostaja. Haluan tuoda esille toisen puolen tästä asiasta, mikä ei tänä iltana ole tullut esille. Tämän asian käsittelyn yhteydessä kolmen päivän aikana tuli valiokuntaan yli 60 metsänomistajan, muistaakseni 62 metsänomistajan, muodostaman Järvikansa Oy:n tarjous ja myös pankin paperit. Me emme ole kauppamiehiä, mutta haluan tämän vain tuoda julki, että hekin olivat tosissaan. Asia on nyt vakava ja tämä on suuremman luokan asia, kuin miltä tämä ohut hallituksen esityspaperi tuntuu.

Ennen kaikkea korostan vielä sitä, että asian valmistelun pitää olla niin varmallalla pohjalla, kun asia tähän taloon tulee, että siinä ei ole moitteita sijaan, ei minkäänlaisia epämääräisyyksiä. Toistan vielä, että moneen kertaan kansanedustajille sanottiin valiokunnan kokouksen aikana, että järjestetty tilaisuus oli epävirallinen. Myöskään niin sanotuilla kuulemistilaisuuksilla, keskustelutilaisuuksilla, ei ole mitään merkitystä. Sellaisista ei saa tapahtua enää. Kuten korokkeelta jos sanoin, niin meille on syksyllä tulossa vastaavanlainen asia ja tulemme erittäin tarkasti seuraamaan, miten se on valmisteltu.

Ed. Mähönen: Arvoisa puhemies! Pyysin puheenvuoron ed. Aittoniemen mainitessa, että

ostoon eivät kaikki pysty. Aivan totta, näinhän se on. Mutta todella, aivan kuten ed. Koistinen totesi, kolmen päivän aikana tuo joukko kerättiin ja kolmen päivän aikana rahoitus saatiin myös järjestymään. Se oli mahtava suoritus. Jos tällainen suoritus olisi jätetty huomioimatta loppuvaiheessa, minusta se olisi ollut loukkaus tätä porukkaa kohtaan, joka suurella työllä ja vaivalla sai edes jotain tietoa, mikä tuon maan ja metsän todellinen arvo on.

Jonkin toisen asian yhteydessä on valiteltu sitä, että metsäpoliittinen ohjelma, tai millä nimellä se kulkikaan, joka oli valmisteltu jo hyvin pitkälle, aivan viime metreillä vedettiin takaisin eikä sitä annettu eduskunnan käsittelyyn. Pidän hyvin valitettavana tätä, koska metsäpoliittisen ohjelman rakentaminen oikein pitkäjänteisesti, mihin kuuluu myös valtion metsien kohtalo ja paljon paljon muita metsän käyttöön liittyviä kysymyksiä, olisi suuren luokan kysymys tälle kansalle; se ohjelma pitää saada ehdottomasti käsittelyyn. Todella valitan sitä, että tietyistä syistä se vetäistiin takaisin ja pantiin veran alle ja huolella ja pitkään tehty työ näin valutettiin hukkaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies:
Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään perjantaina kello 10.

Täysistunto lopetetaan perjantaina 12 päivänä kesäkuuta kello 1.25.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Jouni Vainio